

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

INDBYDELSESSKRIFT

TIL

DE OFFENTLIGE EXAMINA

I

RÖNNE HÖIERE REALSKOLE

I JUNI OG JULI 1870.

RÖNNE.

TRYKT I COLBERGS BOGTRYKKERI.

Indbydelsesskrift

til

de offentlige Examina

i

Rønne høiere Realskole

i Juni og Juli 1870.

INDHOLD:

1. Indledning til en Kommentar til de homeriske Digte.
Af Adjunkt Dr. Bang.
2. Skoleefterretninger.

RØNNE.

Trykt i Colbergs Bogtrykkeri

1870.

**INDLEDNING TIL EN KOMMENTAR TIL DE
HOMERISKE DIGTE TIL SKOLEBRUG.**

§ 1. I den Tidsalder, som de homeriske Digte skyldte deres Tilblivelse og som vi netop ved deres Hjælp kunne danne os et temmelig fuldstændigt Billede af*), i Tiden mellem Aar 1000 f. Kr. og de første Olympiader, var Sangen om Fortidens Bedrifter eller om Begivenheder, der havde grebet hele Folket og vakt dets Interesse, Grækernes bedste Glæde. Da det var en aristokratisk Tidsalder, var det fornemmelig Kongerne og Høvdingerne, hvem denne Glæde blev til Deel ved deres Maaltider og festlige Sammenkomster. Ved saadanne Leiligheder kunde Lyraen og Sangen ikke undværes; da fremtraadte Sangeren og foredrog efter et kort Forspil paa Citharen en kortere eller længere Sang, idet han af og til greb i Strengene; og dertil kunde Gjæsterne sidde og lytte i Taushed mange Timer ad Gangen. Hvis Skjalden havde forstaaet at vælge et Emne, som ret kunde gribe og fængsle dem. Som saadanne Emner nævnes i Odysseen — Iliaden giver os næsten intet Træk til at klare os Sangens Betydning og Sangerens Stilling i den heroiske Tid -- Argonautertoget (*Ἀργὸν πᾶσι μέλοναι*, 12, 70), men især Afsnit af den trojanske Sagnkreds, der

*) Dets Hovedtræk ere kortelig fremstillede i Thriges Lærebog i den gamle Historie S. 28—29.

paa den Tid, da Odysseens Handling foregaaer, fremfor alt andet havde Nyhedens Interesse (1, 351). Paa Ithaka synger Phemios for Frierne om „Akhaiernes sørgelige Hjemfart fra Troja“, hos Phaiakerne Demodokos om Striden mellem Odysseus og Akhilleus, som efter Oraklets Forudsigelse var et Tegn paa at Trojas Undergang var nær, om Trojas Ødelæggelse og ἔπινον νόσμος δουρατέων og i det hele om αἴτιος Ἀχαιῶν, ὅσσι' ἐθξάν τ' ἔπυθόν τε καὶ ὅσσι' ἐμύγησαν Ἀχαιοί (VIII, 75, 489, 492). Sangerne kaldes δημιότρογοι ligesom Læger og Tømmerfolk ο: saadanne, hvis Kunst var til Tjeneste for enhver i Folket, der havde Brug for dem og kunde give dem Løn; Kongerne holdt Sangere ved deres Hoffer; ogsaa omtales det, at de ligesom Skjaldene hos vore Forfædre og Barderne hos de keltiske Folk reiste omkring fra det ene Hof til det andet (II. 2, 594—600). Da Sangen betragtes som en guddommelig Gave og det er Musen, ved hvis Gunst Skjalden besidder den, er det naturligt, at Sangerne staae i stor Anseelse. Odys. 3, 265 ff. fortælles, at da Agamemnon drog til Troja, overdrog han en Sanger at vogte sin Hustru vel, og at det ikke lykkedes Aigisthos at forføre hende, før han havde ryddet Sangeren af Veien.

§ 2. En saadan Sanger var Homeros, Forfatteren til to store endnu bevarede episke Digte, ἡ Ἰλιάς og ἡ Ὀδύσσεια (begge disse Navne ere egentlig Adjektiver med udeladt ποίησις). Om hans Levetid have græske Historie-skrivere (f. Ex. Herodotos og Theopompos) og alexandriniske Khronologer og Grammatikere anstillet forskjellige Beregninger, hvis Resultater variere fra Tiden kort før Heraklido-toget til Begyndelsen af det 7de Aarhundrede f. Kr. Herodot sætter Homer 400 Aar for sin egen Tid; af flere Grunde er der dog overvejende Sandsynlighed for at Homer i det tidligste har levet kort før den første Olympiade.

Om hans Hjemstavn vides med Sikkerhed intet andet end hvad der kan sluttes af den Dialekt, hvori hans Digte ere skrevne, og af enkelte Antydninger i dem*), nemlig at han har havt hjemme i det vestlige Lilleasien og særlig blandt Ionerne. Syv Byer stredes om den Ære at være Homers Fødested; deres Navne ere sammenfattede i følgende Vers:

*Ἐπὶ ἰριδμαίνουσι πόλεις διὰ ῥίζαν Ὀμήρου,
Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφών, Πύλος, Ἄργος, Ἀθήναι,*

af hvilke der iøvrigt forekommer adskillige Variationer, som give Rhodos, Ithaka, Salamis paa Kypros og Øen Ios Plads blandt hine 7. Paa Ios skal han efter et temmelig udbredt Sagn være død, og Øens Indbyggere viste endog hans foregivne Grav. Athens Fordring beroede paa Byens Krav om at ansees for Moderstad til de ioniske Kolonier i Asien; under denne Forudsætning vare nemlig Smyrnæerne Athenernes Landsmænd og Homer en Athener, forsaavidt han var en Smyrnæer. Smyrnas Fordringer havde i det hele fundet den videste Anerkjendelse i Grækenland; de støttes dels ved at de, hvad der ikke var Tilfældet med nogen af de andre Byers, optræde i Form af et Folkesagn (at Homer var en Søn af Guden for Floden Meles ved Smyrna og Nymphen Kritheis) dels ved at ikke blot Athens men ogsaa Kymes og Kolophonens Krav lade sig forene dermed. Smyrna skal nemlig oprindeligt have været en aiolisk By, anlagt af Kymæere, men tillige have havt en ionisk Befolkning, som, uvist naar, blev forjaget af hine og tyede til Kolophon; senere tog Kolophonierne Byen fra Aiolerne og indlemmede den i det ioniske Forbund. Saaledes kunde baade Kymæerne og Kolophonierne regne Smyrna med hvad dertil hørte for deres.

*) F. Ex. at baade Nord- og Vestenvinden blæser fra Thrakien II. 9, 5.

Khios grundede vel sit Krav paa et Sted i Hymnen 'til Apollon (172), der som saa mange andre Digte meget tidlig med Urette blev tillagt Homer, og hvis Forfatter betegner sig selv som den blinde Sanger fra Khios. Endvidere boede paa denne Ø en Slægt, som kaldtes Homerider og som efter nogle Beretninger gav sig særligt af med at opbevare og foredrage Homers Digte samt paastod at nedstamme fra ham. Paa samme Sted i Hymnen til Apollon beroer vel fremdeles Sagnet om at Homer var blind, ihvorvel det ogsaa kan være, at vi her gjenfinde et Træk, som man ligeledes støder paa i andre Nationers Folkesagn, Tilbøieligheden til at tænke sig dem, hvis indre Syn var usædvanlig klart, levende og rigt, altsaa Digtere og Sandsigere, berøvede det ydre Syn.

Om Homers Livsomstændigheder vidste Grækerne i den historiske Tid ligesaa lidt som vi. Rigtignok eksisterer der ikke mindre end 8 Levnetsbeskrivelser af ham, hvoraf en bærer Plutarkhs Navn, en anden, som er skrevet i ionisk Dialekt, udgiver sig for at være af Herodot, men de indeholde alle tilsammen aabenbare Opdigtelser om hvorledes han skal have levet i fattige Kaar, være vandret om fra den ene By til den anden blandt Kolonierne i Lilleasien og have tjent sit Brød ved at forfatte og foredrage episke Digte. Disse Fabler ere tilmed af den mest prosaiske og aandløse Beskaffenhed; saaledes fortæller f. Ex. Herodots Vita Homeri om en vis Phemios, efter hvem Sangeren i Odysseen skal være opkaldt, og som gjøres til en Skolemester i Smyrna. der oplærte Homer i sit Fag og efterlod ham sin Skole! I det høieste kunne vi indrømme, at der til Grund for disse Opdigtelser ligger dunkle Erindringer om hvorledes den homeriske Poesi efterhaanden har udbredt sig fra sin oprindelige Hjemstavn og er bleven kjendt og yndet i det øvrige Grækenland.

§ 3. Med Hensyn til dette Spørgsmaal fortælles der, at Lykurg, Spartas Lovgiver, paa en Reise til Lilleasien fik Afskrifter af Homers Digte hos Efterkommerne af Kreophylos fra Samos, der udgives for en Ven eller endog en Svigersøn af Digteren. For dette Sagn ligger der vel ikke andet til Grund end den store Betydning, Lakedaimonierne tillagde Homer ved de Unges Opdragelse og som man naturligen førte tilbage til en direkte Foranstaltning af den halvmythiske Person, der gjordes til Grundlægger af Spartas hele Forfatning og Disciplin.

Iøvrigt kunne vi ikke i det enkelte forfølge de homeriske Digtets Udbredelse over Grækenland; men at den er gaaet for sig meget hurtigt og at de tidligt have vundet Anerkjendelse over hele den græske Verden som det ældste og fornemste Mindesmærke i Litteraturen, kan sluttes af mange Kjendsgjæringer: det af de opbevarede Digtværker, der i Tiden ligger Homer nærmest, Hesiodos's Theogoni, er fuldt af homeriske Reminiscentser; og Hesiodos levede dog i Boiotien, men stammede rigtignok fra Kyme i Aiolis. De elegiske og lyriske Digtere, Tyrtaios, Arkhilokhos, Alkman, have, som de bevarede Brudstykker af deres Digte vise, idelig efterlignet eller hentydet til homeriske Steder; i Midten af det 6te Aarhundrede vare Foredrag af de homeriske Digte en væsentlig Bestanddeel af de religiøse Fester i Sikyon, hvilket sees af hvad Herodot (5, 67) fortæller om Tyrannen Kleisthenes, der forbød dem, fordi de idelig besynge hans Fjender Argeierne. Et af de ældste Mindesmærker af græsk Kunst, en Kiste, som den korinthiske Tyran Kypselos's Familie indviede i Olympia, var smykket med Billeder, hvoraf nogle ved hosfoiede Indskrifter vare betegnede som Fremstillinger af homeriske Scener. Henved Aaret 500 endelig viser en Yttring af Philosophen Xenophanes,

der levede i Elea i Nedreitalien (*ἔξ ἀρχῆς καὶ Ὅμηρον ἐπεὶ μεμαθήκασι πόντες*), at Homer allerede dengang selv i denne Udkant af den græske Verden var Grundlaget for de religiøse Forestillinger.

§ 4. Hvorledes Digtene fra først af ere blevne udbredte, om i Afskrifter eller ved mundtlig Overlevering, er et Spørgsmaal, som har fremkaldt mange Undersøgelser af nyere Forskere; for Grækerne i den klassiske Tid var Homer en Forfatter som enhver anden, og de forudsatte uden videre, at han havde skrevet sine Værker ligesaa godt som f. Ex. Thukydides og Platon; først langt ned i Tiden opstod den Formodning, at hans Digte ikke fra først af have været nedskrevne, men opbevarede ved Hukommelsen. Den tyske Philolog F. A. Wolf har i en Bog, der udkom 1795 under Titelen *Prolegomena ad Homerum*, forfægtet den Mening, at Grækerne først længe efter Homers Tid have lært Skrivekunsten at kjende, og hans Anskuelser have fundet mange Tilhængere. Af Grundene, der anføres for den, ere nogle intetsigende, andre af mere Vægt. At Homer ikke omtaler Skrivekunsten (*σήμετι λογράφῳ* Il. 6, 168 ere neppe Bogstaver, men Tegn), viser ikke, at han ikke har kjendt den; de af ham skildrede Begivenheder og Tilstande gav ikke Anledning til at omtale den; ogsaa i den nordiske Sagalitteratur kan man gjennemlæse lange Stykker uden at træffe paa Omtale af Skrift. At de ældste opbevarede Indskrifter, som henføres til Midten af det 6te Aarhundrede f. Kr., ere skrevne med høist ubehjælpelige Skriftræk, beviser heller intet; thi deri kan en mangelfuld Teknik have været Skyld. At man først paa Solons Tid hørte op med at skrive *βουστροφιδόν* (α: Liniernes skiftetviis fra venstre til høire og omvendt), kan der heller ikke lægges videre Vægt paa; thi hermed kunde man godt

blive ved længe efter at man havde lært den sædvanlige ved Affattelsen af større Værker alene brugelige Methode at kjende. At en prosaisk Litteratur er opstaaet saa seent efter Homer (den ældste Prosaist var Philosophen Pherekydes fra Syros, omtr. 600), er heller intet Beviis; thi en saadan opstaaer ikke strax som Følge af Skrivekunstens Opfindelse, men beroer paa om Folket er saa udviklet, at det finder Smag i Læsning og ikke blot i at høre. Mere Vægt maa man tillægge den Omstændighed, at Grækerne først efter Midten af det 7de Aarhundrede fik et bekvemt og billigt Skrivemateriale, nemlig Papyrus, som de ikke kunde faae, inden Psammetikhos aabnede Ægypten for Handelen. Før den Tid maatte de bruge tilberedte Skind, der vare for kostbare til at man paa dem kunde nedskrive Værker af et saadant Omfang som Iliaden og Odysseen.

Endvidere er der i de homeriske Digte saa mange metriske Friheder, Synizeser, Opløsninger af lange Stavelser, en saa hyppig Vaklen i Vokalernes Kvantitet, at man ikke ret kan forklare sig Mængden af alle disse Uregelmæssigheder uden ved at antage, at ligesaa lidt som Publikum har tilegnet sig Digtene ved Læsning, ligesaa lidt har Digteren havt den Tvang paa sig, som følger med en Nedskrivning. Endelig komme vi til et i dette Spørgsmaal meget vigtigt Moment: naar Digamma indsættes i de homeriske Digte i de Ord, i hvilke det oprindeligt har hørt hjemme, da bortfalder den allerstørste Deel af de talrige Hiater og der tilveiebringes en Position, som giver en meget naturlig Forklaring af en Mængde tilsyneladende vilkaarlige Vokalførlængelser, men paa den anden Side er der ikke faa Steder hos Homer, hvor Digammaet ikke er paaagtet. Dette tyder paa, at Digtene ere blevne til paa en Overgangstid, da dette Bogstav vel var begyndt at forsvinde af

Udtalen, men dog endnu paa de fleste Steder hævdede sin Plads. Men en saadan Vaklen lader sig vistnok ikke forene med Brugen af Skrift, der i den Slags Ting plejer at tilveiebringe idetmindste en vis Fasthed.

§ 5. Vi antage altsaa, at Homer har forfattet sine Digte og Andre igjen lært dem af ham alene ved Hjælp af Hukommelsen. Men, vil man spørge, var det muligt paa denne Maade for Digteren at forfatte og bevare og for Andre sikkert og paalideligt at tilegne sig saa omfangsrige Værker*) og igjen forplante dem til de følgende Slægter? Muligheden heraf bevises ved Kjendsgjerninger baade fra Oldtiden og den nyere Tid. Xenophon omtaler i Symposion III, 5 en vis Nikeratos, der kunde hele Iliaden og Odysseen udenad. Cæsar fortæller (bell. Gall. VI, 14), at Lærlingene i de galliske Druideskoler lærte en stor Mængde Vers udenad uden nogen skreven Text, af hvilken Grund nogle maatte blive i Skolen i 20 Aar. To italienske Digtere, Silvio Pellico og Maroncelli, som i Aarene mellem 1820 og 1830 vare indespærrede paa det østerrigske Citadel Spielberg, hvor Brugen af Skrivematerialer var dem nægtet, øvede deres Hukommelse i den Grad, at de alene ved dens Hjælp kunde digte og mange Gange affile og afrunde adskillige tusinde Vers. Har saadant kunnet skee paa Tider, da man dels har været vant til at stole paa skriftlig Optegnelse som Støtte for Hukommelsen og derfor ikke har havt nogen Opfordring til ved stadig Øvelse at uddanne denne Evne til den størst mulige Fuldkommenhed, dels Dannelsens mangfoldige Stof ligefrem har svækket den ved at sprede dens Virksomhed i mange forskellige Retninger, hvad har der da ikke kunnet præsteres paa en Tid, da man intet

*) Iliaden udgjør henved 15,000 Vers, Odysseen noget mindre.

andet havde at stole paa end Hukommelsen og da maaske forstyrret kunde koncentrere dens Virksomhed paa et enkelt Maal!

Paa den anden Side kan Digtenes Bevarelse og Forplantelse ikke igjennem ret mange Menneskealdre have været overladt til Hukommelsen og det mundtlige Foredrag alene. Havde det været Tilfældet, vilde det være gaaet de homeriske Digte som det er gaaet vore Kæmpeviser, der existere i indbyrdes høist afvigende Afskrifter, idet nemlig den svigtende Hukommelse har medført Navneforvexlinger, Forkortelser og mere eller mindre fuldstændige Omdannelser. Haandskrifterne til Iliaden og Odysseen afvige ikke anderledes fra hinanden end Afskrifterne af hvilkensomhelst anden Oldtidsforfatter; Afskriverne have skrevet feil, hvilket saa igjen har draget gale Rettelser efter sig, Synonymer ere blevne ombyttede, gammeldags dunkle Ord fortrængte af nyere og mere bekendte, Parallelsteder have indsneget sig fra Randen til Texten o. s. v. Havde den mundtlige Tradition faaet Tid til igjennem et Par Menneskealdre at tabe noget af sin Sikkerhed, hvilket maatte skee saa meget snarere som Digtene hurtigt udbredte sig over den græske Verden (§ 3), var der som Følge deraf opstaaet væsentlige Afvigelser i de forskjellige Afskrifter, saa maatte der endnu være tydelige Spor deraf, idet det er utænkeligt, at en paa et enkelt Sted fastsat Text skulde i den Grad have vundet anerkjendt Gyldighed, at den sporløst kunde fortrænge alle afvigende Afskrifter. At samtlige de talrige Citater af Homer hos græske Forfattere gjenfindes i vor Text, taler stærkt for at Oldtiden aldrig har kjendt nogen anden end denne; men en saadan Overensstemmelse, tilmed ved saa omfangsrige Værker, kunde aldrig være opnaaet, naar ikke en skreven Text tidlig var kommet til og havde forebygget de fra en

ikke aldeles kortvarig mundtlig Overlevering uadskillelige Forvanskninger.

§ 6. Men ere end de homeriske Digte tidligt blevne nedskrevne, har det dog varet længe, inden de bleve Gjenstand for Læsning. Indtål henimod Slutningen af det 6te Aarhundrede var det kun ved at lytte til Sangernes Foredrag, at Grækerne modtog den Nydelse, som den homeriske Poesi skænkede dem. Disse Sangere kaldes hos Homer selv (s. § 1) *ᾠδοί*, senere benævnedes de *ῥαψωδοί*, af *ῥάπτειν ᾠδήν*, fordi de knyttede det ene Vers til det andet i en fortløbende Række uden at Versemaalet forandredes. Enkelte Steder bruges for *ῥαψωδοί* ogsaa Navnet *Ὀμηρίδαι*, med hvilket Ord der ligeledes betegnes ivrige Tilhængere og Beundrere af Homer. Ogsaa en Slægt paa Khios bar dette Navn (§ 2). Iliaden og Odysseen ere for lange til at kunne foredrages paa een Gang; dette blev ikke uden Indflydelse paa deres Skjæbne i Tidens Løb. Dengang de bleve til, vare, som vi have seet, saadanne Sange en nødvendig Prydelse ved Kongernes og Høvdingernes Gilder; naar disse efter at have tilbragt Dagen med Vaabenøvelser, Jagt og lignende Sysler „om Aftenen samledes til Bordets Glæder, søgte de Adspredelse for Sindet ved at lytte til Sangeren, og den, som havde et Stof, der kunde fængsle deres Tanker fra Dag til anden, som kunde spinde Fortællingen ud, saa dergik mange Dage hen, inden Hvilepunktet blev naaet, og som dog paa ethvert Punkt vakte Nyhedens Interesse, han vandt Hæder som den ypperste Sanger.“ (Nutzhorn om de homeriske Diges Tilblivelsesmaade S. 85—86). Men da den heroiske Tids Kongedømme og de aristokratiske Forfatninger, som i de fleste græske Stater havde afløst det, vare gaaede under, kom (som oftest med et Tyranni som Mellemlid) Folket til Magten; nu skulde de homeriske

Digte foredrages, ikke for en udvalgt Kreds af Gjæster i Konge- eller Høvdinghallen, der havde Tid og Taalmødighed til at lytte til en langt udspunden Fortælling, foredraget paa en til Emnets jævne rolige Fremskriden svarende Maade, men for en talrig larmende Festforsamling (Panegyris), i hvilken de allerfleste Deeltagere ikke havde Leilighed til at bide mange Dage for at høre Digtene til Ende. Heraf blev Følgen først, at Rhapsoderne maatte anvende krasse Midler for at pirre et saadant Publikum, buldrende Deklamation, voldsomme Gestus, en Dragt af skinnende Farve*) og i det hele en med den episke Poesis Værdighed og Rolighed stemmende theatralisk Optræden. Dette greb saaledes om sig, at Rhapsoderne paa Platons og Xenophons Tid vare ilde ansete for deres Naragtighed og Affektation. En anden Følge af disse forandrede Forhold var, at Rhapsoderne, tilmed da Folket ved en saadan Panegyris skulde dele sin Tid og Interesse mellem dem og andre Nydelser, maatte indskrænke sig til at foredrage mindre Partier af de homeriske Digte. De valgte da naturligen saadanne, som enten i sig selv dannede et nogenlunde afsluttet Hele eller som syntes særlig skikkede til at frembringe Effekt. Nogle af de Overskrifter, der nu læses over de enkelte Bøger af Iliaden og Odysseen, synes oprindelig at have været Titler paa saadanne hyppig for sig foredragne Afsnit. Saaledes er *Διομήδους ἀριστεία* nu Overskrift til Il. 5, men af Herod. 2, 116 see vi, at dette Navn oprindelig ogsaa har omfattet en Deel af 6te Bog. Odys. 9 er overskrevet *Ἀλκίνοῦ ἀπόλογοι*, hvilken Titel fra først af vistnok gjaldt hele det Afsnit, i hvilket Odysseus fortæller sine Eventyr, altsaa ogsaa Bøgerne 10, 11 og 12. Men naar Rhapsoderne

*) Iliaden foredrog de i et rødt, Odysseen i et violet Gevandt.

saaledes uhindret fik Lov til at foredrage blot de Partier af Digtene, som konvenerede dem bedst, var der Fare for at disses oprindelige Enhed kunde gaae i Glemme og de mindre yndede og derfor sjældnere foredragne Partier fuldstændigt gaae tabt. Direkte Foranstaltninger til at hindre dette bleve truffene i Athen, hvor Foredrag af de homeriske Digte vare en betydningsfuld Deel af den store Nationalfest Panathenaierne. Solon forordnede, at Rhapsoderne skulde foredrage de homeriske Digte *ἕξ ὑποβολῆς* : saaledes at hvor den første slap, skulde den næste tage fat; paa den Maade bleve de altsaa foredragne i Sammenhæng fra Begyndelsen til Enden ved flere Rhapsoders forenede Kræfter. Den pseudoplatoniske Dialog Hipparkhos tillægger Peisistratos's Søn Hipparkhos den samme Fortjeneste, men uagtet vi ogsaa andensteds fra (Herod. 7, 6) vide, at Hipparkhos under sin Broders Regjering havde betydelig Indflydelse i alt, hvad der angik Litteratur og Kunst, svækkes dog denne Efterretnings Paalidelighed ved at den er sammenblandet med flere historiske Feil, f. Ex. at Hipparkhos først gjorde Athenerne bekendt med de homeriske Digte. Hvorom alting er, paa denne Maade bleve Digtene foredragne ved offentlige Festligheder i Athen længe efter at de ved talrige Afskrifter ogsaa vare blevne tilgængelige for et læsende Publikum.

§ 7. Herodotos siger (2, 53) om Homeros og Hesiodos: *οὗτοι εἰσι οἱ ποιήσαντες θεογονίην Ἑλλήσι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες καὶ τιμὰς τε καὶ τέχνας διελόντες, καὶ εἶδεν* (Skikkelser) *αὐτῶν σημήναντες*. Disse Ord angive kort og træffende de homeriske Digtets Betydning for det græske Folks religiøse Forestillinger; i den almindelige Bevidsthed tænkte man sig nemlig Guderne med den Skikkelse, Karakter, Virksomhed og de Attributter, som Homer

har tillagt dem.*) Derfor fik hans Digte ogsaa stor Betydning for de skønne Kunster; thi fra hans plastisk anskuelige og i Sandhed ideale Gude- og Heroeskikkelser hentede Kunstnerne mangfoldige Inspirationer, som have fremkaldt nogle af den græske Kunsts mest beundrede Værker. Saaledes hentede Pheidias Ideen til sin Zeusstatue i Olympia fra Il. 1, 528—30. Endvidere tjente de homeriske Digte som Grundlag for de Unges Opdragelse. Hvad Grækenlands blomstrende Tid angaaer, da udtales dette for Athens Vedkommende mange Gange og i stærke Udtryk hos de attiske Skribenter; men ogsaa for den følgende Tid og for det øvrige Grækenland er der overleveret os mange Træk, som bevise det samme; selv i den kristne Tid beholdt Homer dette Fortrin, som først ophørte med selve det antike Livs fuldstændige Undergang. De Unge øvedes i at foredrage de homeriske Digte smukt og rigtigt, og de lærte store Stykker af dem udenad. Dette ansaae Grækerne for det bedste Middel til at aabne Øiet og vække Sandsen for alt ædelt og skjønt, til at fremkalde Fædrelandskjærlighed og Nationalfølelse, til at bestyrke den Unge i Dyden og holde ham tilbage fra Lasten. I denne Henseende udtaler Horatius (epp. I, 2, 3 ff.) rigtigt den græske Betragtningmaade, idet han om Homer siger: *qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, Planius ac melius Chrysippo et Crantore dicit* (nemlig ved Exempler, ei ved abstrakte i dunkel filosofisk Stil udtrykte Regler). En Hektors opoffrende Fædrelandskjærlighed, en Odysseus's snilde Forsigtighed og Selvbeherskelse, en Nestors Veltalenhed og gode Raad,

*) Dette gjælder de for det hele græske Folk fælles Forestillinger, saaledes som de fremtræde for os gennem Litteraturen og Kunsten; derimod var mangen Lokalkultus grundet paa Myther og Opfattelser, som afveg hellig fra de homeriske; men disse fik ingen Betydning for Folket i det hele og store.

en Diomedes's Djærvhed, en Akhilleus's Ærekjærhed og Foragt for et langt mageligt, men daadløst Liv, en Telemakhos's Beskedenhed og Forstandighed, en Penelopes kvindelige Dyder og paa den anden Side Agamemnons Voldsomhed, Akhilleus's Stivsind, Thersites's kaade Frækhed, Paris's Blødagtighed — saadanne saavel Mønstre til Efterlignelse som advarende Exempler fandt de i Mængde hos Homer og fremstillede med en Klarhed og Anskuelighed, der ret maatte tiltale den græske Aand.

Den tidlige og stadige Beskjæftigelse med Homer havde til Følge, at enhver Dannet var fuldstændig hjemme i hans Digte, at man ved enhver Leilighed havde Citater af dem paa rede Haand, at man idelig søgte at smykke eller bestyrke, hvad man havde at sige, med homeriske Steder. Derfor er den hele græske Litteratur fuld af homeriske Hentydninger, Reminiscentser og Citater. Hans Anseelse var saa grundfæstet, at man i ethvert Spørgsmaal, det være sig moralsk, poetisk eller videnskabeligt, tog sit Udgangspunkt fra ham og troede at finde en Støtte i Overensstemmelsen med ham. Selv i Politikken gjordes hans Auktoritet gjældende. Saaledes skulle Spartanerne have tilkjendt Athenerne Besiddelsen af Salamis ifølge Il. 2,557 -- 58. Herodot 7, 153 ff., hvor der berettes om Forhandlingerne med Tyrannen Gelon i Syrakus, der blev anmodet om at hjælpe Grækerne mod Xerxes, men forlangte hele Overansførselen eller dog ialfald vilde staae i Spidsen for Sømagten, siges, at Spartanerne og Athenerne i deres Afslag støttede sig blandt andet paa, at den glimrende Rolle, deres Forfædre spille i Iliaden, ikke tillod dem at underordne sig noget andet hellenisk Folk (Spartanerne regnede sig nemlig for Agamemnons Efterfølgere og Arvinger; Athenerne beraabte sig paa Il. 2,553 ff.). Hvad Poesien angaaer,

følger det af sig selv, at Homer var det enegyldige Mønster for alle de følgende Tiders episke Digting, der i Sprog, Fremstilling og Stål kun blev en mere eller mindre heldig Efterligning af ham. Men ogsaa for de andre Digarter har han stor Betydning; Myther, Billeder, poetiske Ord, Talemaader hentede fra de homeriske Digte og Hentydninger til dem vise, i hvilken Grad Homer laa til Grund for den hele poetiske Litteratur hos Grækerne. Homer var det Forbillede, hvorefter Digteres og Skribenters æsthetiske Fortrin bedømtes. Sophokles kaldtes af den akademiske Philosoph Polemon *Ὁμηρος τραγικός*, fordi han i Stilens klare og ædle Simpelhed kom ham nærmest. Af samme Grund betegnedes ogsaa Demosthenes som en Efterligner af Homer. Aristoteles har i sin Poetik uddraget sine Regler af Homer og belyst dem med derfra hentede Exempler. Naar man seer bort fra det aioliske og doriske Melos, hvori Dialekten fremtraadte reen og ublandet, beroede forøvrigt Forskjellen mellem det poetiske og prosaiske Sprog hos Grækerne paa en større eller mindre Paavirkning af Homer, fra hvem ligeledes de poetiske Ord og Vendinger for største Delen stamme, der træffes hos attiske Prosaikere, navnlig i ikke ringe Antal hos Xenophon. Hvad dernæst Videnskaberne angaaer, bleve de homeriske Digte betragtede som paalidelig Kilde for Grækenlands ældste Historie, og de Begivenheder, der besynges i Iliaden, forudsattes at være aldeles historiske; Skuepladsen for Odysseus's Omflakken antoges ikke for en Skabning af fri digterisk Phantasi, men for at give et Billede af virkelig eksisterende Lokalforhold. Thukydides betragter den trojanske Krig som Udgangspunktet for Grækenlands fælles Historie; Alexandrinerne tog den til Grundlag for deres khronologiske Beregninger; Strabon nævner Homer som Kilde for Geo-

graphien ved Siden af Hekataios, Ephoros, Dikaiarkhos, Eratosthenes og andre berømte Historikere og Geographer, og han tager gjennem sit hele Værk idelig Hensyn til ham. For historiske Hypotheser og Kombinationer søgte man gjerne en Støtte hos Homer, i Nødsfald veg man ikke tilbage for ved Konjekturen at lempe hans Text efter sin Paastand, eller man søgte skjulte Antydninger af hvad man gjerne vilde bevise med hans Auktoritet. Karakteristisk i denne Henseende er den Maade, hvorpaa Herodot 2, 116 af II. 6, 289-92 samt Odys. 4, 227-230 og 351-352 vil vise, at Homer har kjendt Sagnet om at Helena, saa længe den trojanske Krig varede, var i Ægypten; det hele, der kan faaes ud af disse Steder, er, at Paris og Helena paa Veien fra Sparta kom om ad Sidon i Phoinikien, der ligger tæt ved Ægypten, og at Menelaos og Helena paa Tilbagevejen fra Troja have været i Ægypten; men deri finder ogsaa Herodot tilstrækkeligt Beviis for sin Paastand. — Uagtet allerede nogle af de ældste græske Philosopher, fremfor alle Xenophanes fra Kolophon, Stifteren af den eleatiske Skole, i stærke Udtryk ivrede imod de Forestillinger om Guderne, som gjennem den homeriske Digtning udbredtes blandt Grækerne, der herved lærte at tænke sig Guddommen behæftet med menneskelig Skrøbelighed og Synd, og uagtet Platon vil have Homer udelukket fra den Stat, af hvilken han udkaster et idealt Billede i sit Skrift *Πολιτεία*, have Grækerne ikke blot gjort sig Umage for at søge Spiren og Oprindelsen til alle Philosophemer hos Homer, men ogsaa Philosopherne selv brugte gjerne Vers af ham som Beviissteder eller søgte ialfald at give deres Skrifter Farve og Liv ved homeriske Citater og Allusioner. I denne Henseende er især Platon mærkelig, hos hvem der findes ikke mindre end godt 130 Citater af Homer, foruden Hentyd-

ainger og Anvendelse af ikke faa homeriske Ord i den prosaiske Tale. Thales's Lære om Vandet som Tilvarelsens Princip udledtes fra den homeriske Forestilling om Okeanos og Tethys som Gudernes Ophav (Il. 14, 201 og 246). Stoikerne vare meget stærke i ved allegorisk Fortolkning i en storartet Maalestok at gjøre Digteren til Auktoritet for deres mest abstrakte og abstruse Philosophemer.

§ 8. Saasnart de homeriske Digte vare begyndte at udredes gennem talrige Afskrifter og Grækerne vare blevne vant til at tilegne sig dem ved Læsning fremfor gennem Øret, vaagnede den reflekterende og kritiske Aand, som det mundtlige Foredrags umiddelbart henrivende Kraft ikke tillod at komme frem. Ethvert gammelt og nogenlunde anseet episk Digt, om hvis Forfatter man ikke vidste sikker Besked, havde man vænnet sig til at tillægge Homer som den Digter, hvis Anseelse var grundfæstet og hvis Navn man altid havde paa rede Haand. En af de første Opgaver, Kritikken kastede sig over, var derfor Spørgsmaalet om, hvilke Digte Homer virkelig havde forfattet. Saaledes godtgjør Herodot 2, 117, at „det kypriske Digt“ ikke var af Homer; 4, 32 tvivler han, om „Epigonerne“ burde tillægges ham.*) Aristoteles anerkjender ikke „det kypriske Digt“ og „den lille Iliade“ for homeriske. Fremdeles opdagede man ved Læsningen dels Selvmodsigelser dels mange sproglige, religiøse, historiske, antikvariske Vanskeligheder, kort sagt en Mængde saakaldte *ἀπορήματα*, der krævede deres *λέξεις*; begge Dele bleve Gjenstand dels for Øvelser i Skolerne til at skærpe Disciplenes Skarpsindighed, dels for særegne Skrifter. I denne Retning skal allerede Theagenes fra Rhegion (samtidig med Perserkongen

*) Om disse Digte s. § 10.

Kambyses) have anstillet Undersøgelser. Der nævnes et Skrift af Aristoteles med Titelen ἀπορήματα eller προβλήματα Ὀμηρικά.

Philosopherne og Sophisterne bragte den allegoriske Fortolkning i Gang, som efter Platons Vidnesbyrd (Kratylos 23) var almindelig paa hans Tid. Den spidsfindige Maade, hvorpaa Platon i Protagoras spøgende lader Sokrates fortolke et Digt af Simonides, viser, hvorvidt det kunstlede og søgte i denne Retning kunde gaae. I Platons Republ. 3, 404 B have vi et Exempel paa, hvorledes enkelte Punkter af de homeriske Antikviteter allerede dengang vare bragte saa temmelig paa det rene; han omtaler det nemlig som noget bekjendt, at der ved de homeriske Heltens Gjæstebud aldrig er Tale om Fisk og heller ikke om kogt, men kun om stegt Kjød. At man i Skoleundervisningen, som naturligt var, havde Opmærksomheden henvendt paa de mange for den attiske Dialekt fremmede Ord (γλωττιαι) hos Homer, viser et Brudstykke af en af Aristophanes's tabte Komedier: en Fader, som ikke kan finde sig i de nymodens Afvigelser fra den gammeldags Undervisning, spørger sin Søn: πρὸς ταῦτα σὺ λέξον Ὀμηρείονε γλώττιαι, τί καλοῦσι (hvad betyder) κόρουβη — — — τί καλοῦσ' ἀμετηνὰ κάρηνα.

Jo hyppigere Homer blev afskrevet til Skolebrug, altsaa i billige og derfor ofte skjodesløst besørgede Exemplarer, desto mere indlysende blev Nødvendigheden af at forhindre, at forsætlige og uforsætlige Forvanskninger skulde faae altfor megen Indflydelse paa Textens Reenhed. Da Boghandelen, der begyndte at udvikle sig fra Perikles's Tid af, og den fra samme Tid fremtrædende Lyst til at danne Bibliotheker forøgede Afskrifternes Mængde, men vistnok i omvendt Forhold til deres Nøiagtighed, begyndte man for at bøde herpaa at besørge ordentlige Udgaver af de homeriske Digte. De

ældste af disse deltes i 2 Klasser, αἱ κατὰ πόλεις og αἱ κατ' ἄνδρα. Hine vare fremkomne paa offentlig Foranstaltning i visse Byer og Egne: Aiolis, Argos, Kreta, Massalia, Sinope, Kypros og Khios. De 3 første have rimeligviis fundet Anledning til at rense den homeriske Text for Aiolismer og Dorismer, som let kunde indsnige sig i de hos dem besørgede Afskrifter; Massalioterne, Sinopenserne og Kyprierne, der boede i Udkanter af den græske Verden, omgivne af Barbarer, maatte det være magtpaaliggende at holde Barbarismer ude; at Khierne have foranstaltet en Udgave af Homer, er formodentlig at sætte i Forbindelse med det rige videnskabelige og litterære Liv, der synes at have blomstret paa Khios i den sidste Halvdeel af det 5te Aarhundrede, da et ikke ubetydeligt Antal paa Khios hjemmehørende Mænd erhvervede sig et Navn i Litteraturen*). Blandt de enkelte Mænd, som paa egen Haand besørgede Udgaver af Homer (ἐκδόσεις κατ' ἄνδρα), vare Antimakhos fra Kolophon og Aristoteles de mærkeligste. Hiin, der selv var episk og elegisk Digter, udgav baade Iliaden og Odysseen, denne alene Iliaden; det af ham reviderede og berigtigede Exemplar lod Alexander den Store gemme i et kostbart Skrin, som var fundet i det persiske Bytte (deraf Navnet ἡ ἐκ τοῦ νόρθηκος) og førte det med sig paa sine Tog.

Disse Udgaver kunde kun blive mangelfulde, da de hverken vare grundede paa tilstrækkelig omfattende sproglige og historiske Undersøgelser eller paa en sikker og konsekvent kritisk Methode. Anderledes blev Forholdet, da de grammatiske og philologiske Studier efter Alexander den Stores Død tog et stort Opsving i Alexandria, der kom baade

*) Mest bekjendt er Tragikeren Ion. See forøvrigt Sengebusch Diss. hom. I, 191 ff.

den øvrige ældre Litteratur og fremfor alle Homer til Gode. De alexandrinske Grammatikere stræbte at fastsætte en paalidelig Text ved Hjælp af gode Haandskrifter og Udgaver; de forklarede vanskelige og sjeldne Ord; ved omhyggelige Iagttagelser oplyste de den homeriske Sprogbrug; de undersøgte og forklarede historiske og antikvariske Forhold; herved og ved nøiagtig Paavisning af Sammenhængen paa hvert enkelt Sted søgte de at opdage og godtgjøre Interpolationer. Resultaterne af deres Undersøgelser nedlagde de foruden i selve Udgaverne i særegne Smaaskrifter (*ὑπομνήματα* og *συγγραμματα*). Paavisning af Interpolation kaldtes Athetese (af *ἀθετεῖν*, erklære for uægte). Sjeldnere skød de Vers reent ud; men de brugte forskjellige Mærker i Randen til at antyde Uæghed eller Formodning derom eller hvad der ellers kunde være at mærke ved et Vers. (Mest bekjendt er *ὀβελός*, en Streg foran de formeentlig nægte Vers). De, hvis Virksomhed have fundet mest Anerkjendelse, ere Zenodotos fra Ephesos (Midten af det 3die Aarhundrede), Aristophanes fra Byzantion og dennes Discipel Aristarkhos fra Samothrake (omtr. 150), hvis Anseelse langt overstraaler baade hans Forgængere og hans Efterfølgere; han udmærkede sig saaledes ved Besindighed i Kritikken, Grundighed i Undersøgelsen, sikker og fin Takt, at den homeriske Text, saaledes som den foreligger for os, væsentlig skyldes ham. Zenodotos skyldes Inddelingen af Iliaden og Odysseen i 24 Bøger. Aristophanes er især mærkelig som den, der har fastsat Reglerne for Brugen af Spiritus og Accenter.

Det var ikke blot Ptolemaierne i Alexandria, der understøttede og opmuntrede Videnskaberne og særlig de grammatiske Studier; det samme gjælder mere eller mindre om alle de Fyrstehoffer, der opstod efter Alexander den

Stores Død; navnlig søgte Pergamon ikke ganske uden Held at rivalisere med Alexandria. Ogsaa her dannede der sig en grammatisk Skole, hvis berømteste Repræsentant er Krates fra Mallos (i Kilikien), Aristarkhos's Samtidige og Modstander. Den heftige litterære Strid imellem disse to Mænd og deres Disciple drejede sig fornemmelig om 3 Punkter: 1) i grammatiske Spørgsmaal ansaae Aristarkhos *ἀναλογία* (gjengivet af Gellius II, 25, 2 ved similitum similis declinatio) for den høieste Lov, Krates derimod holdt paa *ἀνωμαλία*, inæqualitas declinationum, consuetudinem (Sprogbrugen) sequens, ib.); efter Krates's Lære burde altsaa ingen selv nok saa urimelig Deklinations- eller Konjugationsform forkastes, efter Aristarkhos's kom ikke altid Sprogbrugen til sin Ret, naar den stred mod de udfundne Regler. 2) Krates troede hos Homer at finde en fuldstændig Kundskab i alle Videnskaber, endogsaa Astronomi, Mathematik og de fra Grækenland længst bortfjernede Landes Geographi, hvilket Aristarkhos negtede, tildeels støttet paa den berømte Geograph og Astronom Eratosthenes (der blandt andet spottede Bestræbelserne for at finde de Steder, hvor Odysseus havde været paa sin Omflakken, med disse Ord: *τότ' ἂν εὔρεϊν τινα, ποῦ Ὀδυσσεὺς πεπλάνηται, ὅταν εἴρῃ τὸν σκυτεῖα τὸν συρράψαντα τὸν τῶν ἀνέμων ἄσκρον*). 3) Endelig holdt Krates, der var paavirket af Stoikernes Philosophi, paa den allegoriske Fortolkning, som Aristarkhos ikke anerkjendte. Til Held for Videnskaben trængte Aristarkhos's Anskuelse igjennem paa alle Punkter.

Anm. Vor Kundskab om den hele grammatiske Virksomhed i Alexandria og dens Resultater beroer paa de endnu eksisterende Skholiesamlinger, af hvilke de i et i Venedig opbevaret Haandskrift indeholdte Skholier til Iliaden ere de vigtigste. Grundlaget for dem danner en, uvist naar,

foretagen Sammendragning af 4 grammatiske Hovedværker, Aristonikos's *περὶ σημείων Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεύας* (Forklaring og Angivelse af Grundene til Aristarkhos's kritiske Mærker), den for sin utrættelige Arbejdsomhed og sine Skrifers Mængde bekjendte Didymos's *περὶ τῆς Ἀριστοταρχείου διορθώσεως*, Nikanors *περὶ σιγμῆς* (Interpunktionen) *τῆς παρ' Ὀμήρου*, Herodianos's *Ὀμηρικὴ προσῳδία* (om Accent, Spiritus og Kvantitet). De to første levede omtrent paa Augusts Tid, de to sidste under Hadrian og Antoninerne. — En meget vidtløftig, men ikke i samme Forhold nyttig eller oplysende Kommentar til Homer have vi af Eustathios, Erkebiskop i Thessalonike i det 12te Aarh. eft. Kr.

§ 9. I det § 4 omtalte Skrift af Wolf, *Prolegomena ad Homerum*, er der fremsat ejendommelige Anskuelse om de homeriske Digtes Tilblivelse og tidligste Historie, som have vakt megen Opsigt i hele den dannede Verden og fundet mange Tilhængere. Han antager, at de ikke fra først af have eksisteret som Heelheder, men at der i Folket har lydt mange kortere Sange om Begivenheder fra den troiske Tid, af hvilke man saa har udsøgt dem, der kunde samles om „Akhilleus's Vrede“ og Odysseus's Eventyr som Midtpunkt, og ved Forkortelser, Tilsætninger og Tillæmpninger i det enkelte, saa godt det kunde lade sig gjøre, sammenarbejdet dem til et Hele. Denne Virksomhed tilskriver han Peisistratos, hvem vi altsaa skulde skyldte vor Homer i den nu eksisterende Skikkelse. Hans Grunde ere hentede 1) fra Digtene selv, 2) fra Betragtninger over Kulturtilstanden paa den Tid, Homer antages at have levet, 3) fra Oldtidsefterretninger. 1) Der findes hos Homer ikke faa Selvmodsigelser: f. Ex. at Pylaimenes, der Il. 5, 576 fældes af Menelaos, 4 Dage efter gaaer grædende ved Siden af sin Søns Lig (13, 643 ff), og mange lignende. At man

ei heraf kan slutte til forskjellige Forfattere, sees af at deslige Unøiagtigheder og Forglemmelser ere meget hyppige hos Forfattere som Virgil, Dante, Cervantes, Milton osv. At Akhillens, den tappreste Helt blandt Akhaierne, Il. 21, 273 taber Modet i Kampen mod Floden Xanthos, viser ikke, at vi her have en anden Digter for os; i Kampen mod en saadan Fjende er det naturligt, at selv den bedste Helt bliver uhyggelig tilmode. Paa samme Maade forholder det sig med de øvrige formeentlige Forskjelligheder i Aand og Tone mellem de enkelte Afsnit; er der nogen, beroer den paa at Stoffets vaxlende Beskaffenhed kræver forskjellig Stil. 2) Saa omfattende Digte, udførte efter en saa kunstig Plan, kunne efter Wolfs Mening ikke antages at være blevne til paa en Tid, da Kulturen og den aandelige Udvikling stod saa lavt, og da Skrivekunsten enten ikke har været kjendt eller dog lidet udbredt. Vi kjende ikke nogen anden saa primitiv Tidsalder som den heroiske i Grækenland og kunne derfor ikke bestemt benegte Muligheden af at den kunde frembringe saadanne Digtværker; man kan her holde sig til den gamle logiske Regel: ab esse ad posse valet consequentia. 3) Wolf beraaber sig paa de § 6 Slutn. omtalte Foranstaltninger med Hensyn til Rhapsodedeforedragene i Athen i Forbindelse med meget sene Efterretninger om at Peisistratos samlede og ordnede de før adsplittede Stykker af Homers Digte. Et Sted hos Cicero*) (altsaa ei engang en Græker) er det ældste Vidnesbyrd herom: jo længere vi komme ned i Tiden, i desto stærkere Udtryk omtales denne Peisistratos's Virksomhed, indtil Byzantinerne i det 12te Aarh. vide at nævne Medlemmerne paa en Kommission, han i den Hensigt skulde have nedsat. Men de ovenfor (§ 3) anførte Exempler

*) De orat. III, 137.

vise, at de homeriske Digte allerede før Peisistratos's Tid vare for udbredte og ansete over hele Grækenland til at en Foranstaltning truffet i en hverken i politisk eller litterær Henseendesærlig anset By (thi det var Athen før Kleisthenes's Tid) skulde kunne udøve nogen gennemgribende Indflydelse paa de Texter af Homer, som brugtes i det øvrige Grækenland. De attiske Talere, som gjerne gribe enhver Leilighed til at prise Athens Fortjenester af Hellas, vilde heller ikke have forsømt at drage saa meget Udbytte som muligt af denne Peisistratos's Virksomhed, hvis de havde kjendt den; men de saavel som Herodotos, Thukydidés og overhovedet alle ældre græske Forfattere tie fuldstændig om dette Punkt. Var der noget derom, maatte vi vente at finde vor Homer gennemvævet med Interpolationer i attisk Interesse og Dialekten paatrykt en gennemgaaende attisk Farve; baade Villie og Evne til at forebygge begge Dele manglede Grækerne længe efter Peisistratos's Tid. Men Atticismen hos Homer kunne ei paavises, og Interpolationer, som med et Skin af Rimelighed kunne tilskrives Peisistratos, ere ganske isolerede. Det maa ogsaa ansees for en Umulighed, af spredte, af hinanden uafhængige Digte at samarbejde et Værk som Iliaden, hvis hele Handling kun omfatter 51 Dage, hvis enkelte Dele nøie befinge hverandre og betragtede hver for sig mangle Heelhed og Afslutning, hvor der selv i de sidste Bøger findes ikke faa Hentydninger til de første. Som Lavinén voxer, medens den ruller ned ad Bjergskraaningen, som Rygtet, naar det udbreder sig i Tid og Sted, antager stedse kæmpemæssigere Dimensioner, saaledes er ogsaa en i stærke Ord udtrykt Efterretning om Ordningen af de attiske Rhapsodeforedrag i Tidens Løb svulmet op til en Glorie for Peisistratos og Athen, som Athenerne selv i deres mest blomstrende Tid ikke havde nogen Anelse om og

som er meget langt fra at tilkomme dem. Efter at Wolfs Hypothese en Tidlang havde været temmelig almindelig antaget, have derfor i den senere Tid adskillige ansete Lærde bekæmpet den; dog mangler der endnu ikke dem, som forsøge at gennemføre den og i det enkelte at paavise og udsondre de oprindelig selvstændige Partier, som navnlig Iliaden skal være opstaaet af.

§ 10. Ved Alexandrinerne synes det at være bleven slaaet fast, at kun Iliaden og Odysseen vare af Homer; enkelte af dem gik endog saa vidt, at de erklærede Odysseen for at være af en anden og yngre Forfatter end Iliaden (*οἱ ζωοζωρτες*). Endeel Forskjelligheder i Sproget, en anden Opfattelse af Guderne, Afvigelser i Mytherne, noget mere udviklede moralske Forestillinger og Tilstande synes virkelig at kunne paavises i Odysseen og gjøre det ikke ganske usandsynligt, at Khorizonterne have Ret. De Digte, som ere blevene tillagte Homer foruden Iliaden og Odysseen, ere de saakaldte homeriske Hymner og de kykliske Digte. Der eksisterer under Homers Navn 5 større Hymner, hver i Omfang omtrent som en Sang af Iliaden eller Odysseen: til den deliske Apollon, til den pythiske Apollon (forfattet før Krisas Ødelæggelse i den 1ste hellige Krig, omtrent 590), til Hermes (i denne Hymne omtales den syvstrengede Lyra; den er altsaa yngre end dennes Opfinder Terpandros), til Aphrodite, til Demeter (forfattet før Eleusis blev forenet med Athen). De ere smaa episke Digte, der behandle Myther om disse Guder: den sidste handler saaledes om Demeters Omflakken efter Koras Bortførelse, hendes Ophold i Eleusis og Forsoning. De have været fremsagte af Rhapsoder ved Fester for disse Guder. Endvidere 29 mindre Hymner, af hvilke de fleste ere forfattede af Rhapsoder og brugte som *προοίμια*, Indledningsdigte til

Foredrag af de homeriske og andre Digte; de indeholde Paakaldelser af Guden, der nævnes med endeel Tilnavne og om hvem undertiden en eller anden Mythe fortælles. — Udgaverne af Hymnerne pleje ogsaa at indeholde *Βατραχομουσικήα*, Musenes og Frøernes Kamp, en ret morsom Parodi paa Iliaden, og 16 saakaldte Epigrammer fra en seen Tid.

I Tiden mellem de første Olympiader og Midten af det 6te Aarhundrede opstod en Række episke Digte, der behandlede den trojanske Sagnkreds. De ere alle tabte, men vi have Indholdsangivelser til dem, besørgede af den byzantinske Forfatter Proklos i det 5te Aarhundrede; af disse fremgaaer det tydeligt, at de have været beregnede paa at danne Supplementer til Iliaden og Odysseen, i Forening med hvilke de have udgjort en fuldstændig „episk Cyclus“ (deraf Navnet kykliske Digte). Ofte tillagdes enten den hele episke Cyclus eller enkelte Digte i den Homer, medens de virkelige Forfattere ingenlunde vare ubekjendte. *Τὸ Κύπριον ἔπη*, der vistnok have faaet dette Navn, fordi deres Forfatter Stasinos var fra Kypros, behandlede den trojanske Krigs Anledning og dens første 9 Aar til Iliadens Begyndelse. Fortsættelser af Iliaden dannede deels Milesieren Arktinos's *Ἀρκτηϊονίς**) og *Ἰλίων πέποις*, deels Lesbieren Leskhes's *Ἰλιὸς μισρά* og *Ἰλίων πέποις*. Forud for Odysseen, ved hvis Begyndelse alle de akhaiiske Helte vare komne hjem undtagen Odysseus (1, 11 ff), laa Stoffet til Troizenieren Agias's *ρόσοι*. En Fortsættelse af Odysseen var Kyrenaieren Eugammons *Telegonia*, hvis Hovedindhold var Udførelsen af Teiresias's Paalæg til Odysseus (Odys. 11,

*) I dette Digt var Eos's Søn Memnon og Amazonernes Dronning Penthesileia Hovedpersonerne paa troisk Side, paa Grækernes Akhilleus. Nestors Søn Antilokhos havde her en Rolle og Skjæbne svarende til Patroklos's i Iliaden.

119-133) og hvorledes Telegonos, en Søn af Odysseus og Kirke, kom til Ithake og dræbte sin Fader uden at vide det. Alle disse Digte synes væsentlig at have indeholdt Opregninger af Begivenheder uden indre Sammenhæng og uden noget Midtpunkt, der saaledes som Akhilleus's Vrede i Iliaden kunde samle Fortællingens spredte Traade og derved fremkalde Spænding og vedligeholde Interessen. Den udvortes mekhaniske Tilknnytning til Iliaden og Odysseen maatte ogsaa være et trykkende Baand, og at disse Digtere fandt sig deri og ikke stillede sig noget høiere Maal end blot at fortælle det af Homer oversprungne og udvikle hans Antydninger, vidner lige meget om hans overvejende Anseelse og om deres egen underordnede Betydning som Digtere. Kyklikerne have faaet mest Betydning ved den Mængde Myther og Heroesagn, som vare samlede i deres Digte og afgav et saare brugbart og rigt Stof for de attiske Tragikere. Vi mærke endnu blot, at de kykliske Digtets Tilslutning til Iliaden og Odysseen afgiver det stærkeste Beviis paa disses Bestaaen som Heelheder længe før Peisistratos's Tid.

Foruden den troiske Sagnkreds afgav paa samme Tid ogsaa andre Heroesagn Stof til episke Digtinger, der undertiden tillagdes Homer; mest bekjendt er „Thebais“ og „Epigonerne“, der behandlede den thebanske Sagnkreds.

SKOLEEFTERRETNINGER

I. Examina 1869.

1. Realafgangsexamen af den høiere Grad.

Denne Examen afholdtes i Overensstemmelse med Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 14de Mai dels skriftlig d. 22de—26de Juni, dels mundtlig d. 20de og 21de Juli. Den mundtlige Del overværedes af Professor Mehren som Examenskommissær. Denne Examen blev gennemgaaet af een Discipel

Jacob Bang, Søn af afdød Proprietær J. C. F. Bang i Nyker Sogn, født paa Vikkelsø i Odense Fjord d. 30te Juli 1852, optagen i Skolens 2den Klasse ved Begyndelsen af Skoleaaret 1863—64.

Examens Udfald var følgende:

Dansk	g.
Tydsck	g.
Fransk'	g.
Engelsk	g.
Historie	tg.
Geografi	g.
Arithmetik	tg.
Geometri	g.
Naturlære	g.
Naturhistorie	mg.
Skrivning og Tegning	ug.

Bestaaet med 52 Points.

Foruden Examenskommissæren og Skolens Lærere deltog ifølge Anmodning følgende Herrer i Censuren: Lærer J. Curdts i Engelsk, Oberst Fallesen i Arithmetik og Geometri, Klokker Hjorth i Naturlære, Oberst Jenssen-Tusch i Dansk, Amtmand Vedel i Naturhistorie.

2. Realafgangsexamen af den lavere Grad.

Denne Examen afholdtes dels skriftlig d. 22de og 23de Juni, dels mundtlig d. 15de—19de Juli, og blev gennemgaaet af een Discipel

Andreas Richard Kuure, Søn af afdød Gaardeier A. Kuure i Knudsker Sogn, født sanimesteds d. 18de Septbr. 1853, optagen i Skolens 2den Klasse i Oktober 1865.

Examens Udfald var følgende:

Boglæsning og dansk Sproglære . . .	mg.
Skriftlig Udarbeidelse i Modersmaalet .	tg.
Historie	mg.
Geografi	mg.
Arithmetik med praktisk Regning . . .	mg.
Geometri	mg.
Tydske	g.
Naturhistorie	g.
Skrivning og Tegning	mg.

Bestaaet med 53 Points.

Foruden Skolens Lærere deltog ifølge Anmodning følgende Herrer i Censuren: Oberst Jenssen-Tusch i Boglæsning og dansk Sproglære, skriftlig Udarbeidelse i Modersmaalet og Tydske, Provst Meyn i Arithmetik med praktisk Regning.

3. Hovedexamen.

Den skriftlige Prøve afholdtes d. 12te og 13de Juli. den mundtlige d. 14de—19de; Svømmeprøve afholdtes d. 12te.

I Censuren deltog ifølge Anmodning Pastor Christensen i Latin og Historie, Lærer A. Curdts i Religion, Dansk og Tydsk, Lærer J. Curdts i Engelsk, Oberst Fallesen i Fransk, Kløkker Hjorth i Geografi, Oberst Jenssen-Tusch i Tydsk og Fransk, Provst Meyn i Latin, Græsk og Arithmetik, Adjunkt Sommer i Religion, Tydsk, Historie og Geografi, Amtmand Vedel i Engelsk og Historie, Fysikus Zahrtmann i Naturhistorie.

Ved denne Examen afsluttedes Skolens Undervisning for 2 studerende Disciple af 5te Klasse, nemlig:

Alfred Koefoed Sonne, Søn af Borgerkaptain og Farver
O. E. Sonne i Nexø, født sammesteds d. 5te Septbr
1851, optagen i Skolens 1ste Klasse ved Begyndelsen
af Skoleaaret 1862—63.

Hans Frederik Carl Steenberg, Søn af Sognepræst
O. Steenberg i Marstal, født i Rønne d. 14de Juni
1852, optagen i Skolens 1ste Klasse ved Begyndelsen
af Skoleaaret 1861—62.

I de nedenfor anførte Fag, for hvilke der ifølge Bekjendtgjørelse af 30te Novbr 1864 kræves en bestemt Talværdi af de opnaaede Examenskarakterer for at kunne opflyttes i 7de Klasse, erholdt disse følgende Karakterer:

	Geografi	Natur- historie	Tydsk.	Fransk.	Religion
Sonne	g.	ug.	mg.	g.	mg.
Steenberg	mg.	mg.	mg.	mg.	mg.

Resultatet af Examen og det derefter affholdte Lærermøde var følgende:

Af 5te Realklasses 7 Disciple dimitteredes 2, i Klassen forbleve 5.

Af 5te stud. Klasses 5 Disciple dimitteredes 2, i Klassen forbleve 3.

Af 4de Realklasses 5 Disciple opflyttedes 4 i 5te Realklasse, 1 forblev.

Af 4de stud. Klasses 3 Disciple opflyttedes 2 i 5te stud. Klasse, 1 forblev.

Af 3die Realklasses 9 Disciple opflyttedes 5 i 4de Realklasse, 3 forbleve i Klassen, og 1 udmeldtes.

3die stud. Klasses 2 Disciple opflyttedes i 4de stud. Klasse.

Af 2den Klasses 11 Disciple opflyttedes 6 i 3die Realklasse, 1 i 3die stud. Klasse, og 4 forbleve.

Af 1ste Klasses 12 Disciple opflyttedes 10 i 2den Klasse, 2 forbleve.

II. Disciplene.

Ved Udgivelsen af forrige Aars Indbydelsesskrift var Disciplenes Antal 55. Af disse udmeldtes P. T. M. Folkmann før Skolens Hovedexamen. Efter Examen dimitteredes 4, og udmeldtes 1, P. A. Grove, og i Skoleaarets Løb endvidere N. M. Thorsen, C. T. Erichsen, H. P. Thomsen, N. M. Engel og M. M. Munch.

Ved Skoleaarets Begyndelse bleve følgende nye Disciple optagne:

I 3die Realklasse

1. Carl Stender Rasch, Søn af Proprietar C. B. Rasch i Nylarsker Sogn.

I 2den Klasse

2. Marius Olsen, Søn af Gaardmand O. Hansen i Pedersker Sogn.
3. Matthias Peter Nielsen, Søn af afdød Sømand C. Nielsen i Rønne.
4. Niels Frederik Kieffer, Søn af Redaktør F. C. Kieffer i Rønne.
5. Peder Nikolai Nygaard, Søn af By- og Herredsfoged P. A. H. Nygaard i Nexø.

I 1ste Klasse

6. Jacob Hartmann Poulsen, Søn af praktiserende Læge B. H. Poulsen i Rønne.
7. Alfred Julius Petersen, Søn af Prokurator P. C. Petersen i Rønne.
8. Gottfrid Daniel Sandorff, Søn af Skibsbygmester, Lieutn. G. N. Sandorff i Rønne.
9. Carl Fredrik Nielsen, Søn af afdød Uhrmager H. Nielsen i Rønne.
Nr. 6—9 ere optagne fra Forberedelsesklassen.
10. Carl Christian Rasch, Søn af Kjøbmand J. Rasch i Rønne.
11. Holger Wilhelm Nyholm, Søn af Gaardeier J. V. Nyholm i Klemensker Sogn.
Senere optagne ere følgende Disciple:
12. Matthias Carstensen Schor, Søn af afdød Skibsfører M. Schor i Rønne, optagen i 2den Kl. i Septbr 1869.
13. Hjalmar Thuleborg, Søn af Lieutnant A. M. Thuleborg i Østerlarsker Sogn, optagen i 2den Kl. i April 1870.

Efter denne Afgang og Tilgang har Skolen nu 57 Disciple, som efter den ved Mai Maanedes Begyndelse afholdte

Maanedscensur ere ordnede i de forskjellige Klasser saaledes:*)

V Klasse.

1. S. N. E. Sporsén (S).
2. C. P. Thomsen.
3. N. P. Espersen.
4. P. A. A. Koefoed.
5. M. P. M. Jensen (S).
6. N. C. T. Skovgaard.
7. H. K. Kofod.
8. K. O. Pedersen.
9. R. P. Rasch.
10. P. C. A. Christensen.
11. H. J. Westergaard (S).
12. G. L. Grove (S).

IV Klasse.

1. C. A. Hansen (S).
2. J. H. Kofoed.
3. A. P. Thomsen.
4. F. L. Sørensen.
5. O. T. Steenberg.
6. P. N. Jensen.
7. H. A. Gudme (S).
8. N. J. T. Christensen (S).

III Klasse.

1. N. R. Ancher.
2. H. M. Rasch.
3. H. C. Rasch.
4. C. S. Rasch.
5. V. A. Uldall.
6. H. B. Zahrtmann.
7. N. C. Lund.
8. N. L. Hjorth (S).
9. H. C. Bidstrup.
10. P. J. Byder.

II Klasse.

1. M. C. Koefoed.
2. A. Vedel.
3. H. M. Petersen.
4. C. H. Arnoldus.
5. J. P. Thomsen.
6. C. T. Hoff.
7. M. P. Nielsen.
8. E. O. A. Sørensen.
9. M. C. Schor.
10. N. F. Kieffer.
11. P. N. Nygaard.
12. P. F. Michelsen.
13. T. Ellebye.
14. C. A. Lund.
15. O. P. Rasch.
16. E. L. C. Meyn.
17. M. Olsen.
18. L. A. C. Raabye.
19. H. Thuleborg (som ny optagen).

*) De studerende Disciple ere betegnede ved et bagefter Navnet i Parenthes tilføjet S.

I Klasse.

1. J. H. Poulsen. 2. A. J. Petersen. 3. H. W. Nyholm. 4. J. A. F. Cordua. 5. G. D. Sandorff. 6. M. L. Stender. 7. C. F. Nielsen. 8. C. C. Rasch.

III. Lærerne.

I Lærerpersonalet er der ingen Forandring foregaaet i det forløbne Skoleaar.

IV. Undervisningen.

De ugentlige Undervisningstimer have i det forløbne Skoleaar været fordelt paa de enkelte Lærefag saaledes, som nedenstaaende Schema udviser.

Fagene.	V		IV		III		II.	I.	Sum efter Fradrag af Fællestimer.
	R.	S.	R.	S.	R.	S.			
Dansk	2		2		2		4	6	16
Latin		9		8		8			25
Græsk		5		4					9
Tydsks	2	2	1	3	4		5	4	21
Fransk		2		3	5		3		13
Engelsk		4		5	5		3		15
Religion	2	1	2		2		3	3	13
Historie	2	3	2		3		3	3	16
Geografi		1		2	2		2	2	9
Mathematik og Regning	2	5	1	6	1	3	4	5	23
Geometrisk Tegning .	2		1		1				2
Naturhistorie		2		2	2		2	2	10
Naturlære	4								4
Skrivning	1		2		2		3	5	7
Tegning	1		1		1		2	2	4
Sang		2		2	2		2	2	4
Gymnastik		2		2	2		2	2	6
I Alt ugentlige Timer	38	38	37	38	37	37	38	36	197

Undervisningen har været saaledes fordelt imellem Lærerne:

Rektor: Latin i IVS, Græsk	17 T.
Adjunkt Hoff: Latin i VS, Tydsk	30 —
Adjunkt Rømer: Dansk i III, II, I, Religion	25 —
Adjunkt Koefoed: Latin i IIIS, Historie i V, IV, II, I, Geografi i III, Skrivning i II, I	28 —
Adjunkt Jespersen: Engelsk, Naturhistorie og Naturlære	29 —
Adjunkt Dr. Bang: Dansk i V, IV, Historie i III, Geografi i V, IV, II, I, Fransk	27 —
Adjunkt Lund: Skrivning i VR, IVR, III, Mathe- matik, Regning og geometrisk Tegning	27 —
Timelærer Kofod: Tegning	4 —
Timelærer Suhr: Sang	4 —
Timelærer Madsen: Gymnastik	6 —

Følgende Pensa ere i Aarets Løb gennemgaaede i de forskellige Fag og Klasser:

Dansk.

I Kl. Til Øvelse i Oplæsning og grammatisk Analyse er benyttet Matzens Læsebog; Digte ere lærte udenad efter samme Læsebog: Nr. 1—10; Nr. 19, S. 10; Nr. 21, S. 11; Nr. 24, S. 12; Nr. 28, S. 14; Nr. 35, S. 17; Nr. 9, S. 24; Nr. 26, S. 39. Det Vigtigste af Bojesens kortfattede Sproglære til § 47. 3 Stile ugentlig efter Diktat.

II Kl. Samme Læsebog. Digte: Nr. 40, S. 56; Nr. 46, S. 64; Nr. 48, S. 65; Nr. 49, S. 66; Nr. 53, S. 68; Nr. 14, S. 108; Nr. 15, S. 109; Nr. 13, S. 157, Nr. 1, S. 177; Nr. 10, S. 209, Nr. 11, S. 210; Nr. 22, S. 237;

Nr. 23, S. 239; alle i Bogens første Del. Bojesens Sproglære til „Forskjellige Arter af Sætninger“. 2 Stile om Ugen (Diktat, Gjengivelse af en Fortælling, Breve).

III Kl. Holsts prosaiske Læsebog; Bojesens Sproglære; Digte efter Krossings poetiske Læsebog forfra til S. 26. 1 Stil om Ugen (Omskrivning af Digte, selvvalgte Fortællinger, der oplyse Ordsprog, lette Skildringer).

IV Kl. Samme Læsebog; samme Sproglære; Digte efter Krossings poetiske Læsebog. 1 Stil egentlig (Omskrivning af Digte, Beskrivelser og Skildringer, lette Udviklinger).

V Kl. En Udsigt over den danske Litteraturs Historie fra Holberg er meddelt. Gjennemlæst paa Skolen: Holbergs det lykkelige Skibbrud, den honnerte Ambition, Brudstykker af Peder Paars og Niels Klims underjordiske Reise, de i Flors Haandbog optagne Stykker af Evalds Fiskerne og Vessels Kjærlighed uden Strømper, Øhlenschlägers Baldur hin gode og Stykker af Nordens Guder, Heibergs Aprilsnarrene og Recensenten og Dyret. Prøver af ældre Dansk efter Flors Haandbog. I Slutningen af Skoleaaret noget af Hammerichs svenske Læsestykker. En Gang om Maaneden har hver Discipel lært et Digt udenad til Fremsigelse. 3 Stile om Maaneden.

Latin.

IIIS. Kjærs latinske Læsebog S. 1--35 med Forbigaaelse af en Del af de danske Stykker. Cornelius Nepos: Miltiades, Themistocles, Aristides. Formlære efter Madvig; smaa skriftlige Øvelser.

IVS. Af Cornelius Nepos: Aristides, Pausanias, Cimon, Dion og Chabrias; Ciceros 4de Tale imod Catilina og Talen for det maniliske Lovforslag. I Madvigs Grammatik er Kasuslæren og noget af Tempus- og Mo-

duslæren læst lektievis. 2 Stile ugentlig, af og til mundtlig Stil.

VS. Ciceros Cato major; 3die Bog af Livius; 3die Bog af Virgils Æneide. Madvigs Sproglære. Hver Uge 2 Stile eller 1 Stil og 1 Version.

Græsk.

IVS. Xenophons Anabasis 2den Bog de 5 første Kapitler. Bergs Formlære. To af Klassens Disciple have været fritagne for Undervisningen i Græsk.

VS. Xenophons Anabasis 2den Bog og Memorabilia Socr. 2den Bog Kap. 4—10; Homers Odyssee 2den Bog Vers 1—259; Herodot 8de Bog Kap. 1—26. Bergs Formlære. De vigtigste Regler af Ordfoiningslæren ere meddelte mundtlig.

Tydsk.

I Kl. Lassens Elementarbog S. 1—100 med Forbigaaelse af de danske Stykker. Af Iversens Grammatik Kapitlerne om Artiklen, Substantivernes Deklination, Hjælpeverberne, de regelmæssige Verber og Præpositionerne.

II Kl. Simonsens Læsebog for de lavere Klasser og Mellemlasserne S. 1—85. Efter Iversens Grammatik det Væsentligste af Formlæren m. Undt. af Kapitlerne om Substantivernes Kjøen og de sammensatte Verber.

III Kl. Samme Læsebog S. 85—160. Efter samme Grammatik hele Formlæren. Efter Wolles Materialier til at indøve Formlæren 1 mundtlig Stil ugentlig; hver anden Uge en Skolestil.

IV Kl. Samme Læsebog S. 169—232; 260—277. Efter samme Grammatik hele Form- og Ordfoiningslæren n. Undt. af Kapitlet om Konjunktiv. Hver Uge efter

Wolles Materialier til at indøve Syntaxen 1 Stil afvexlende skriftlig og mundtlig, Realisterne tillige 1 Skolestil.

V Kl. Møller og Nyborgs Læsebog for de øverste Klasser S. 1—103. Af Simonsens Læsebog er desuden læst S. 85—98 og 232—259, og af Realisterne tillige repeteret S. 169—232. Af hver Discipel er i Reglen hver Maaned opgivet som hjemmelæst 50—100 S. af en tydsk Klassiker. Iversens Grammatik og af Wolles Materialier til at indøve Syntaxen Afsnittene om Pronominer, Præpositioner, Adverbier og Konjunktioner. Realisterne af høiere Grad hver Uge 2 Stile efter Lassens Opgaver til tydske Stile eller Wolles Materialier, hvoraf den ene altid er skreven i Hjemmet, den anden afvexlende har været Skolestil eller mundtlig Stil. Til Realafgangsexamen af høiere Grad opgives: Simonsens Læsebog S. 85—288; Møller og Nyborgs Læsebog S. 1—103; 120—156; 280—306 og 401—437. Til Realafgangsexamen af lavere Grad opgives: Simonsens Læsebog S. 160—260; Møller og Nyborgs Læsebog S. 1—103.

Fransk.

II Kl. Borrings Manuel de langue française forfra til S. 53. Efter Ingerslevs Grammatik Artiklerne, Flertalsdannelsen, Sammenligningsgraderne, Talordene, Pronominerne (undtagen de ubestemte), Hjelpeverberne og de regelmæssige Verber.

III Kl. Samme Læsebog fra S. 58 og ud. Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren indtil Kapitel 9 (om Adverbierne). Stil paa Skolen en Gang om Ugen.

IV Kl. Pios Læsebog for Mellemlasserne. Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren og af Ordføiningslæren

de 5 første Kapitler. Hver anden Uge er en Stil paa 8 — 10 trykte Linier skrevet hjemme.

V Kl. Borrings Etudes littéraires S. 1—32, 83—119, 256—281, 289—300, 402—417. Paa egen Haand er læst Merimées Mateo Falcone, Vision de Charles XI, Tamango, Les âmes du purgatoire (omtrent 120 Sider). Efter Ingerslevs Grammatik Formlæren og det vigtigste af Ordføiningslæren. Til Realafgangsexamen opgives af Etud. litt. (foruden det iaar læste) S. 119—147, 162—172, 202—230 og af Pios Læsebog for Mellemlasserne S. 83—97.

Engelsk.

II Kl. Mariboers engelske Læsebog 10de — 19de Stykke incl. Mariboers Formlære fra Artiklen til Verberne.

III. The Children of the new forest by Marryat fra S. 5—100. Mariboers Formlære fra Artiklen til S. 74. 1 Stil om Ugen paa Skolen efter Lassens Stiløvelser.

IV. Samme Læsebog fra S. 74—195. Mariboers Formlære fra Artiklen og ud. Bresemanns Parleur fra S. 83—94. 1 Stil om Ugen paa Skolen efter Lassens Stiløvelser.

VR. The Sketch Book af W. Irving; S. 26—44, 141—172, 243—263, 305—315, 325—356; Hjemmelæsning: The Angler; desuden har ældste Afdeling repeteret, hvad forrige Aar er læst i denne Bog og i American Notes by Ch. Dickens. Mariboers Formlære fra Bøiningslære og ud. Bresemanns Parleur: Daglige Talemaader. 1 Stil om Ugen paa Skolen efter Lassens Stiløvelser.

Religion.

I Kl. Balslevs Lærebog til S. 30; Daug'aards og

Stochholms Bibelhistorie til S. 70; 12 Psalmer efter Psalmebog til Kirke- og Huusandagt.

II Kl. Samme Lærebog fra S. 30—65; samme Bibelhistorie fra S. 70; 15 Psalmer.

III Kl. Samme Lærebog med Undtagelse af den 3die Artikel og Fader vor; Herslebs større Bibelhistorie til S. 72.

IV Kl. Samme Lærebog fra S. 30—72; samme Bibelhistorie fra 4de Periode, S. 72—158.

V Kl. Balslevs Lærebog; Herslebs større Bibelhistorie. De to Realdisciple, der ikke dimitteres, have i Bibelhistorien kun læst fra S. 159—283.

Der er i Timerne jævnlig blevet læst i det nye Testamente i alle Skolens Klasser.

Historie.

I Kl. H. A. Kofods Udtog af Fædrelandets Historie fra Begyndelsen til S. 86. Kofods Fragmentarisk Fremstilling af Historiens vigtigste Begivenheder S. 1—15.

II Kl. Sidstnævnte Bog S. 15—104. Udtog af Fædrelandets Historie S. 86 til Enden.

III Kl. Sidstnævnte Bog samme Pensum; Kofods fragmentariske Fremstilling af Historiens vigtigste Begivenheder S. 114—238 (fra Forliget i Verdun til 1815).

IV Kl. Kofods fragmentariske Fremstilling fra Ludvig den 14de til Enden. Allens Lærebog fra 1660 til vor Tid.

VR. Et fuldstændigt Kursus efter Kofods fragmentariske Fremstilling og Allens Lærebog.

VS. Thriges Lærebog i Roms Historie. Blochs Lærebog i den nyere Historie (1492—1789).

Geografi.

I Kl. Rimestads mindre Lærebog i Geografien S. 5—19; desuden Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, de britiske Øer, Frankrig, Holland og Belgien.

II Kl. Samme Lærebog: Resten af Europa og af Asien det østasiatiske Høiland, Siberien, Turan.

III Kl. Samme Lærebog: Indledningen, Asien, Afrika, Amerika, Australien.

IV Kl. Samme Lærebog: Europa.

V Kl. Samme Lærebog: Indledningen og Verdensdelene udenfor Europa. Afgangskandidaterne have tillige repeteret Europa.

Mathematik.

III Kl. Forklaring af de simpleste Former i Rummet. Af Mundts Geometri Indledningen og de to første Kapitler.

IV Kl. Steens elementære Arithmetik og Algebra til Læren om Rod. Mundts Geometri fra tredje Kapitel til Chorders Beregning. En Hjemmeopgave ugentlig i det sidste Halvaar; 1 Time ugentlig er anvendt til Løsning af Opgaver i Skolen.

V Kl. Rod, Logarithme, Ligninger og deres Anvendelse efter Steens Algebra; Mundts Geometri fra Chorders Beregning. Lærebøgerne repeterede. En Hjemmeopgave ugentlig og en Time i Skolen anvendt til Løsning af Opgaver.

Regning.

I Kl. Regning med benævnte Tal og Brøk. Hansens Regnebøger ere benyttede.

II Kl. Regning med Brøk. Nogle Elever regne Procentregning. Samme Lærebøger.

III Kl. Regning med Brøk. Enkelte regne Procentregning, en enkelt fremmed Mønt. Samme Lærebøger.

IV Kl. Reguladetri, Gjennemsnits- og Delingsregning, Procentregning og enkelte Elever Beregning af Flader og Legemer; en enkelt er endnu ved Brøk.

VR. Den ældre Afdeling har gennemgaaet Hansens og enkelte Afsnit af Hoffmejers Regnebøger, nogle have regnet blandede Opgaver efter Hansens Lærebog for Seminarier; Logarithmers Anvendelse paa sammensat Renteregning. Den yngre Afdeling har regnet Reguladetri, Gjennemsnits- og Delingsregning, Procentregning og fremmed Mønt; to Elever desuden Fladers og Legemers Beregning efter Hoffmejer.

Naturhistorie.

I Kl. Feddersens Naturens Bog, Pattedyr og Fugle.

II Kl. Samme Bog, Krybdyr, Padder, Fiske, Bløddyr, Leddyr.

III Kl. Lützens Begyndelsesgrundene, Alt med enkelte Forbigaaelser.

IV Kl. Vaupels Plantelære, Plantens Form og 28 Familier. — Stenlære mundtligt.

V Kl. Lützens Begyndelsesgrundene, Alt. Vaupels Plantelære, Alt med enkelte Forbigaaelser. Stenlære mundtligt.

Naturlære.

VR. Ørsteds Naturlære forfra til Bevægelselære. Petersens Physik, S. 1—52. Ældste Afdeling har desuden læst Resten af disse Bøger, med enkelte Forbigaaelser, samt Johnstrups Chemi.

I Tegning, Skrivning, Sang, Gymnastik og Svømning er Undervisningen bleven fremmet som sædvanlig.

Forberedelsesklassen.

Efter forrige Aars Hovedexamen optoges i Skolens 1ste Klasse: 1. J. Poulsen, 2. A. Petersen, 3. D. Sandorff, 4. F. Nielsen. I dette Skoleaar er indmeldt:

Alfred Gustav Nygaard, født den 11te November 1860, Søn af By- og Herredsfoged Nygaard i Nexø.

Elevernes Orden er for Øieblikket følgende:

1. M. Zahrtmann. 2. F. Koefoed. 3. J. Uldall. 4. C. Schor. 5. A. Nygaard. 6. R. Lund.

De læste Pensa ere: I Dansk er benyttet Matzens Læsebog til Indenadslæsning og Udenadslæsning af Digte; Eleverne ere desuden øvede i Bogstaveren, Kjendskab til Ordklasserne og Diktatskrivning. — Af Kofods Udtog af Fædrelandets Historie er læst fra S. 1—34. — Af Daugaards og Stochholms Bibelhistorie have Schor og Lund læst det gamle Testamente S. 33—71 og af det nye Stykkerne 1—3, 5—9, 12, 15—16, 18—21, 26—27; de øvrige have af det nye Testamente læst det samme og desuden Stykkerne 31—46. — Efter Rimestads Geografi for Borger- og Almueskoler har Lund gennemgaaet Europa og efter Rimestads mindre Lærebog i Geografien S. 5—19; de øvrige have i sidstnævnte Bog læst S. 5—19, desuden

Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, det britiske Rige, Frankrig. — Lassens tyske Elementarbog S. 19—70, de tyske Stykker. — I Regning har været benyttet Hansens Tavleregningsopgaver 1ste og 2den Del; 1 Time om Ugen har været anvendt til Hovedregning.

Fagfordelingen har været som de foregaaende Aar.

V. Videnskabelige Samlinger.

1. Skolebibliotheket

er siden Afslutningen af den i forrige Aars Indbydelsesskrift meddelte Fortegnelse forøget med de nedenanførte Bøger. Tegnet * tilkjendegiver, at Bogen er sendt fra Ministeriet, † betyder Gave fra Andre.

Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie. Kbh. 1869.

*Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv. IV B. 4. Kbh. 1869.

C. A. Agardh och C. E. Dahlmann: Inledning till Sveriges fysiska geografi. Carlst. 1857.

Aischylos: Prometheus i Lænker. Oversat og oplyst af F. L. Vibe. Kbh. 1869.

K. F. Ameis: Anhang zu Homers Odyssee 1—4. Leipz. 1867—68.

The annals and magazine of natural history. 17—28. Lond. 1869—70.

D. T. Ansted: Physical geography. Lond. 1868.

Aristophanes: Fuglene. Oversat og oplyst af F. L. Vibe. Christ. 1856.

†J. P. Bang: Forklarende Bemærkninger til de 12 første Sange af Homers Iliade. Kbh. 1869.

H. P. Barfod: Søren Kjerkegaards efterladte Papirer. 1833—43. Kbh. 1869.

G. Berendt: Geologische Karte der Provinz Preussen. Sect. 6. „Königsberg“. Berl. 1867.

J. J. Bigsby: Thesaurus Siluricus. Lond. 1868.

T. Bromme: Afbildninger til Dyreriget's Naturhistorie. Oversat paa Dansk. Andet Oplag. Kbh. 1864.

C. Bruun, O. Nielsen og A. Petersen: Danske Samlinger

- for Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie.
IV B. 4. V B. 1—3. Kbh. 1869—70.
- *C. Bruun: Aarsberetninger og Meddelelser fra det store kongelige Bibliothek. 4. Kbh. 1869.
- *A. Buntzen: Chirurgen i Danmark i Midten af det forrige Aarhundrede. Kbh. 1869. Indbydelsesskrift fra Universitetet.
- H. N. Clausen: Nyt Tidsskrift for udenlandsk theologisk Litteratur. 1869. 2—4. 1870. 1. Kbh.
- *N. G. la Cour: Tillæg til Lærebog i Gymnastik for Borger- og Almueskolerne i Danmark. Kbh. 1869.
- F. C. B. Dahl: I Skolesagen. Kbh. 1870.
- A. Daubrée: Substances minérales. Par. 1868.
- M. Delesse et M. de Lapparent: Revue de géologie pour les années 1866—67. Par. 1869.
- Epistolae obscurorum virorum. Lips. 1869.
- A. Erdmann: Bidrag till kännedomen om Sveriges qvartäre bildningar. Text med Atlas. Stockh. 1868.
- A. Feddersen: Naturens Bog. I. Dyreriget. Kbh. 1869.
- L. Figuier: Jordkloden førend Syndfloden. Oversat. Kbh. 1867.
- L. Figuier: Jordkloden efter Syndfloden. Oversat. Kbh. 1869.
- C. Fogh, C. F. Lütken og E. Warming: Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskab. Fjerde Række. I B. 3—6. II B. 1. Kbh. 1869—70.
- J. G. Forchhammer: Almenfattelige Afhandlinger og Foredrag. Kbh. 1869.
- A. Fryxell: Beretninger ur Svenska Historien. XXXIX D. 1. Stockh. 1869.
- J. u. W. Grimm (R. Hildebrand u. K. Weigand): Deutsches

- Wörterbuch. IV B. 3. IV B. 2. Abth. 2. V B. 9.
Leipz. 1869.
- G. K. Hamilton: Nördisk Tidskrift för Politik, Ekonomi
och Litteratur. 1869. 5—12. 1870. 1—4 Tilläggsbl.
4—6. Lund.
- *P. V. Heiberg: Bidrag til Læren om Stofskiftet. Kbh.
1869. Disputats.
- E. Heis: Wochenschrift für Astronomie, Meteorologie und
Geographie. 1869. 20—52. 1870. 1—17. Halle.
- I. N. Helveg: Den danske Kirkes Historie til Reforma-
tionen. 8—9. Kbh. 1869—70.
- Hesiodi quae feruntur carminum reliquiae. (Ed.) G. F.
Schoemann. Berol. 1869.
- P. Hjort: Udvalg af Breve fra Mænd og Qvinder skrevne
gjennem en lang Række År. Ny Samling. Kbh. 1869.
- *E. Holm: Historisk Tidsskrift. Tredie Række. VI B. 3.
Fjerde Række. I B. 1. Kbh. 1869.
- *E. Holm: Danmarks politiske Stilling under den franske
Revolution 1791—97, særlig med Hensyn til Sverig.
Kbh. 1869. Indbydelsesskrift fra Universitetet.
- *C. V. Holten: Om Virksomhedernes Omdannelse i Na-
turen. Kbh. 1868. Indbydelsesskrift fra Universitetet.
- Homers Odyssee. Erklärende Schulausgabe von H.
Düntzer. 1—3. Paderb. 1863—64.
- F. W. Horn: Den ældre Edda. Kbh. 1869.
- *Indbydelsesskrifter fra 23 danske Skoler for 1869,
fra Skolen i Reykjavik for 1868, fra 30 svenske Skoler
for 1869.
- †M. Jespersen: Bidrag til Bornholms Geoteknik. Kbh.
1869.
- *S. M. Jørgensen: Overjodider af Alkaloiderne. Kbh.
1869.

- S. M. Jørgensen: Vejledning i de uorganiske Stoffers
 quantitative Analyse. Kbh. 1869.
- H. Kolbe: Ausführliches Lehrbuch der organischen Chemie.
 III B. 2 Abth. 5—7. Braunsch. 1869.
- *J. P. F. Kønigsfeldt: Alfabetisk Navne- og Sag-Re-
 gister til Historisk Tidsskrift. Tredie Række. Bind
 I—VI. Kbh. 1869.
- A. Larsen: Svensk Ordbog for Danske og Norske. Anden
 Udgave. Kbh. 1866.
- L. Lorenz: Forelæsninger over Naturlære. 1. Kbh. 1870.
- V. Lübke: Kunsthistorien. Fra de ældste Tider til vore
 Dage. Bearbejdet ved J. Lange. 1—4. Kbh. 1869—70.
- K. J. Lyngby: Det nordiske Retskrivningsmøde i Stok-
 holm den 25de—30te Juli 1869. Kbh. 1870.
- J. Løkke: Engelske Stileøvelser. Christ. 1869.
- *Statistiske Meddelelser. VIII B. Kbh. 1869.
- C. Mortensen: Flerstemmige Sange for Mandsstemmer.
 III B. Anden Udg. Kbh. 1869. 10 Exemplarer.
- R. Nielsen, B. Bjørnsen og R. Schmidt. For Ide og
 Virkelighed. 1869. 3—9. 1870. 1—3. Kbh.
- F. Nutzhorn: Die Entstehungsweise der homerischen Ge-
 dichte. Mit einem Vorworte von J. N. Madvig. Leipz.
 1869.
- F. J. Otto: Anorganische Chemie. II B. 2 Abth. 9.
 Braunsch. 1869.
- A. Petermann: Mittheilungen aus Justus Perthes' geo-
 graphischer Anstalt. 1869. V—XII. 1870. I—IV.
 Ergänzungsh. 26. Gotha.
- *J. Petersen: Lungesvindotens og Tuberculosis omtvi-
 stede Contagiositet og Inoculabilitet. Kbh. 1869. Dis-
 putats.
- *H. Philipsen: Om Insufficiens af de indre Øiemuskler

- (musculi recti interni) og om den af Myopi afhængige convergente Skelen. Kbh. 1868. Disputats.
- J. C. Poggendorff: Annalen der Physik und Chemie. 1869. IV—XII. 1870. I—III. Leipz.
- *C. E. F. Reinhardt: Det kjøbenhavnske Kommunitets Historie. Kbh. 1869.
- Revue des deux mondes. 1869. 1—24. 1870. 1. Par.
- *Samling af Love og Anordninger m. v. af mere almindelig Interesse. 1865—69. 5. Kbh. 1869.
- H. Scharling: Dansk Tidsskrift for Kirke- og Folkeliv, Literatur og Kunst. 1869. 10—24. 1870. 1—8. Kbh.
- J. C. Schiødte: Naturhistorisk Tidsskrift. Tredie Række. V B. 3. VI B. 1—2. Kbh. 1869—70.
- J. P. C. Sick: Franske Læsestykker. 1—3. Odense 1867.
- *H. V. Skibsted: Love og Expeditioner vedkommende Kirke- og Skolevæsen. I B. (1857—59). Kbh. 1869.
- S. B. Smith: Leonora Christina Ulfeldts „Jammers-Minde“. Kbh. 1869.
- J. J. S. Steenstrup: Oversigt over det kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbejder. 1867. 7. 1868. 3—4. 1869. 1. Kbh.
- C. A. Stein: Ueber das Vorkommen von phosphorsaurem Kalk in der Lahn-und Dillgegend. Berl. 1868.
- B. Studer: Geologie der Schweiz. I—II B. Bern 1851—53.
- *T. Sundby: Brunetto Latinos Levnet og Skrifter. Kbh. 1869. Disputats.
- *Statistisk Tabelværk. Tredie Række. XII—XIV B. XV B. 1. Kbh. 1868—69.
- A. Thomsen og J. Thomsen: Tidsskrift for Physik og Chemi samt disse Videnskabers Anvendelse. VII Aarg.

11—12. VIII Aarg. 1—12. IX Aarg. 1—3. Kbh.
1869—70.

*V. Thomsen: Den gotiske sprogklasses indflydelse på
den finske. Kbh. 1869. Disputats.

†S. B. Thrige: Lærebog i Geografien for de lavere Klasser
i de lærde Skoler og Realskoler. Fjerde Udg. Kbh. 1869.

Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. VIII Aarg. 3.
Kbh. 1869.

C. Tychsen: Tidsskrift for Mathematik. Anden Række.
V Aarg. 5—12. VI Aarg. 1—3. Kbh. 1869—70.

H. Vogelsang: Philosophie der Geologie und mikrosko-
pische Gesteinsstudien. Bonn. 1867.

N. L. Westergaard: Historisk Tidsskrift. Tredie Række.
II B. Kbh. 1860—63.

Desuden har Skolen modtaget fra Intendanturen for
den kongelige Civilliste til Opbevaring
Kobberstykker til Flora Danica 47 H. Det uilluminerede
Exemplar Nr. 6. Kbh. 1868.

Fremdeles er af Amtmand Vedel tilsendt Skolen som
Gave fra Direktionen for de antikvariske Mindesmærkers
Bevaring

En Samling af fotografiske Afbildninger af bornholnske
Runestene, Bautastene og andre Oldtidsminder paa 46 Blade.

Endelig har den modtaget fra Bornholms Amtsraad til
Opbevaring

En fotografisk Afbildning af den store Runesten ved
Brogaard i Klemensker Sogn.

2. Den naturhistoriske Samling

er bleven foretaget med

En Samling af Snegle og Muslinger givet af Hr. Klokker Hjorth.

En Knopsvane; Hammen givet af Hr. Gaardeier Larsen til Store Munkegaard i Aaker.

Et Raveskind, indkjøbt.

Den mineralogiske og den fysiske Samling ere uforandrede.

Discipelbibliotheket

har i det forløbne Aar modtaget følgende Tilvæxt:

N^o

- 1123. Marryat: Percival Keene.
- 1124. Marryat: Midshipmand Easy.
- 1125. C. Etlar: Tranens Varsel.
- 1126. T. Lange: Eventyrets Land.
- 1127. En Belønning af 500 £.
- 1128. Fra Natur og Folkeliv.
- 1129. Illustreret Tidende X, 2.
- 1130. Rundt paa Jorden.
- 1131. Skandinavisk Folkemagazin 1869.
- 1132. Dansk Folkekalender.
- 1133. Moders Arv, Fortælling af J.
- 1134. Illustreret Tidende XI, 1.
- 1135. I. Aschlund: To Fortællinger.
- 1136. R. Kaufmann: Fra Hovedstaden.

VI. Skolebeneficier.

Fri Undervisning for dette Skoleaar har været tilstaaet følgende Disciple:

1. N. P. Espersen. 2. C. P. Thomsen. 3. P. A. A. Koefoed. 4. H. K. Kofod. 5. C. T. Erichsen. 6. S. N. E. Sporsén. 7. N. M. Engel. 8. N. C. T. Skovgaard. 9. K. O. Pedersen. 10. C. A. Hansen. 11. J. H. Kofoed. 12. F. L. Sørensen. 13. A. P. Thomsen. 14. P. N. Jensen. 15. H. A. Gudme. 16. N. R. Ancher. 17. P. J. Byder. 18. T. Ellebye. 19. C. H. Arnoldus. 20. J. A. F. Cordua, samt extraordinært 1. M. C. Koefoed. 2. C. T. Hoff.

Reglerne for Uddeling af Fripladser ere følgende:

Af Skolens Discipeltal kan i det Høieste en Trediedel nyde fri Undervisning. For at en Discipel kan opnaae dette Gode, er det nødvendigt, at han har været idetmindste 1 Aar i Skolen, at hans Flid og Opførsel er tilfredsstillende, og at hans Forældres eller Forsørgeres Trang er bekræftet ved antagelig Attest. Hvert Aar i September indsendes fra Skolen et Forslag om Fripladsernes Fordeling for det følgende Aar (Octbr – Septbr), men den endelige Bestemmelse afhænger af Kirke- og Undervisningsministeriet. For de Disciple, som allerede i det forløbne Aar have havt Friplads, behøver ingen ny Uformuenhedsattest at indsendes; dog vil ingen Discipel komme i Betragtning til at beholde Friplads, naar han ikke vedbliver at være værdig og trængende dertil. Men naar en Discipels Forældre eller Forsørgerø ønske at forhverve ham dette Gode, da maa de i Tiden fra 23 Aug. til 10 Septb. indsende til Skolen en Attest fra en eller flere bekendte og troværdige Mænd, hvori der gives en bestemt og tydelig Fremstilling af deres Formuesom-

Udgift.

Lærernes og Pedellens Lønninger	8668 Rd. „ Sk.
For Timeundervisning	792 — „
Pensioner	750 „ —
Bibliotheket og videnskabelige Apparater	283 — 40 —
Bygningernes og Inventariets Vedligeholdelse	174 — 85 —
Brændsels- og Belysningsfornödenheder	327 — 36 —
Skatter og Afgifter	75 — 15½ —
Regnskabsføringen	200 — „ —
Forskjellige løbende og ekstraordinære Udgifter	291 — 26 —
Forskud af Præmier for Lærere	281 — 49 —
Udsat Kapital	38 — 4 —
Restance	4 — „ —
	<hr/>
	11885 Rd. 63½ Sk.
Lignet med Indtægten	13342 — 30 —
	<hr/>
bliver Beholdningen	1456 Rd. 62½ Sk.
	<hr/>

VIII. Bekjendtgørelser fra Kirke- og Undervisningsministeriet.

1.

Paa derom af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen ved allerhöieste Resolution af 17de d. M. allernaadigst at bifalde:

at de, der have bestaaet den almindelige Forberedelses-

Examen ved Universitetet eller Afgangsexamen for Realdisciple, begge af den høiere Grad, med et Antal af 61 Points i de 10 Fag*), i hvilke der examineres ved den almindelige Forberedelses-Examen af høiere Grad ved Universitetet, forudsat, at de tillige i de 4 Fag Tydsk, Fransk, Naturhistorie og Geografi have erholdt mindst 4 g. eller 20 Points, maa indstille sig til Afgangsexamen ved Universitetet eller Afgangsexamen ved de lærde Skoler uden at underkaste sig den ved Bekjendtgjørelse af 30 Novbr. 1864 anordnede præliminære Prøve.

Kjøbenhavn, d. 19 Mai 1870.

2.

Paa derom af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet nedlagt allerunderdanigst Forestilling har det behaget Hans Majestæt Kongen ved allerhøieste Resolution af 17de d. M. allernaadigst at bifalde:

- 1) at der ved den almindelige Forberedelses-Examen ved Universitetet af lavere Grad forelægges to skriftlige Prøver i Dansk, hvoraf den ene væsentlig skal gaae ud paa Gjengivelse af et bekjendt Stof, den anden maa kræve en fri Behandling af et Emne, som ligger indenfor den almindelige Forestillingskreds, som maa antages udviklet hos dem, der indstille sig til Prøven;
- 2) at Ingen maa indstille sig til den mundtlige Prøve, med mindre han for de to danske skriftlige Udarbejdelser har opnaaet en samlet Karakterværdi, som ikke er negativ;
- 3) at der for at bestaae kræves et Minimum af 24 Points;

*) Dansk, Tydsk, Fransk, Engelsk, Historie, Geografi, Arithmetik, Geometri, Naturlære og Naturhistorie.

- 4) at Bestemmelsen under Nr. 2 ogsaa skal være gjældende ved den i Bekjendtgjørelse af 28 Mai 1859 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple af den lavere Grad, samt
- 5) at foranstaaende Regler træde i Kraft fra 1 Januar 1871.

Kjøbenhavn, d. 19 Mai 1870.

Schema

over Examinationens Gang ved de offentlige Examina
i Rønne høiere Realskole 1870.

A. Real-Afgangsexamen af høiere Grad.

1. Den skriftlige Prøve.

Torsd. d. 23de Juni	Kl. 8—12.	Udarbeidelse i Moders- maalet I, bekendt Stof.
	— 4—8.	Regning.
Lørd. d. 25de	— — 8—12.	Arithmetisk Opgave.
	— 4—8.	Tydsks Stil.
Mand. d. 27de	— — 8—12.	Udarbeidelse i Moders- maalet II, fri Opgave.
	— 4—8.	Geometrisk Tegning.
Tirsd. d. 28de	— — 8—12.	Geometrisk Opgave.
	— 4—8.	Engelsk Stil.

2. Den mundtlige Prøve.

Tirsd. d. 19de Juli	Kl. 8.	Naturhistorie.
	— 11.	Fransk.
	— 4.	Engelsk.
Onsd. d. 20de	— — 8.	Historie.
	— 11.	Tydsks.
	— 3.	Mathematik.
Torsd. d. 21de	— — 8.	Geografi.
	— 11.	Naturlære.

Til denne Examen indstille følgende 5 Disciple sig:
 C. P. Thomsen, N. P. Espersen, P. A. A. Koefoed,
 H. K. Kofod, R. P. Rasch.

B. Real-Afgangsexamen af lavere Grad.

1. Den skriftlige Prøve.

Torsd. d. 23de Juni Kl. 8—12. Dansk Stil I.
 — 4—8. Regning I.
 Lørd. d. 25de — — 8—12. Regning II.
 — 4—8. Dansk Stil II.

2. Den mundtlige Prøve.

Fred. d. 15de Juli Kl. 8. Naturhistorie.
 Lørd. d. 16de — — 11½. Geografi.
 Mand. d. 18de — — 11. Tydsk.
 — 4. Matematik.
 Tirsd. d. 19de — — 11. Historie.
 Onsd. d. 20de — — 6. Dansk.

Til denne Examen indstiller sig een Discipel: N. C. T.
 Skovgaard.

C. Hovedexamen.

I. Den skriftlige Prøve.

Tirsdag d. 12te Juli.

Kl. 8—11½. V. Dansk Stil.
 — 8—10. IV, III. Dansk Stil.
 — 8—9½. II. Regning.
 — 3—6. VR. Tydsk Stil; VS. Latinsk Stil.
 — 3—5. IV. Regning.
 — 3—4½. I. Regning.

Onsdag d. 13de Juli.

Kl. 8—11. VR. Engelsk Stil; VS. Latinsk Version.

- Kl. 8—10. IVR. Tydsk Stil; III. Regning.
 — 8—9. II, I. Dansk Stil.
 — 3—5. VR. Regning; VS. A. Mathematisk Udarbejdelse; IVR. Engelsk Stil; IVS. Latinsk Stil.

2. Den mundtlige Prøve.

Torsdag d. 14de Juli.

Kl. 8—9. IV. Religion.	Kl. 8—10. II. Historie.
— 11—12½. III. Tydsk.	— 11—1. II. Geografi.
— 4—5½. V. Fransk.	— 4—6. IV. Matematik.
— 5½—7. III. Geografi.	— 6—7. VR. Engelsk.

Fredag d. 15de Juli.

Kl. 8—10. V. Naturhistorie.	Kl. 8—9. IV. Historie.
VR. Naturlære.	
— 11—12½. VS. Latin.	— 11—12½. III. Dansk.
— 4—5½. III. Naturhistorie.	— 4—6. II. Religion.
— 5½—6½. IVR. Engelsk.	

Lørdag d. 16de Juli.

Kl. 8—9½. IV. Tydsk.	Kl. 8—9½. III. Historie.
— 9½—11. VS, IVS. Græsk.	— 9½—10½. I. Historie.
— 11½—1. V. Geografi.	— 11½—1. III. Religion.
— 4—5. I. Geografi.	— 4—6. II. Naturhistorie.
— 5—6. IVS, IIIS. Latin.	

Mandag d. 18de Juli.

Kl. 8—9½. IIIR. Engelsk.	Kl. 8—10½. II. Fransk.
— 9½—10½. I. Tydsk.	
— 11—1. V. Tydsk.	— 11—12. IV. Geografi.
— 4—6. V. Matematik.	— 4—6. II. Dansk.
	— 6—7. I. Naturhistorie.

Tirsdag d. 19de Juli.

- Kl. 8—10½. II. Tydsk.
 — 11—1. V. Historie.
 — 4—5. IV. Fransk.
 — 5—6. I. Religion.
 — 6—7. III. Fransk.

Onsdag d. 20de Juli.

- Kl. 8—9½. III. Mathematik.
 — 9½—10½. V. Religion.
 — 11—1. II. Engelsk.
 — 4—5. IV. Naturhistorie.
 — 5—6. I. Dansk.

Onsdag d. 13de Juli Kl. 12 afholdes Svømmeprøve.

Torsdag d. 21de Kl. 9—12 afholdes Examen i Forberødel-
 sesklassen.

Fredag d. 22de Kl. 10 prøves de til Optagelse i Skolen
 anmeldte Disciple.

Samme Dag Kl. 1 offentliggjøres Prøvernes Udfald og Om-
 flytningen i Klasserne. Derefter indtræder Sommerferien.

Tirsdag d. 23de August Kl. 8 begynder Undervisningen i
 det nye Skoleaar. •

Til at overvære de mundtlige Prøver og Bekjendtgjørelsen
 af Prøvernes Udfald indbydes herved Disciplenes Fædre og
 Foresatte, samt Enhver, der har Interesse for Skolen.

G. S. Jørgensen.

